

24.3.2006

PIR-2004-R-10-53

Tampereen kaupunki
PL 487
33101 Tampere

Viite / Hänvisning

Arviointiselostus (Dnro PIR-2004-R-10-53)

Asia / Ärende

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO TAMPEREEN KAUPUNGIN MAANVASTAAN- OTTO- JA JATKOJALOSTUSALUEIDEN YVA-SELOSTUKSESTA

Tampereen kaupunki on toimittanut Pirkanmaan ympäristökeskukselle ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA) annetun lain mukaisen ympäristövaikutusten arviointiselostuksen, joka koskee Tampereen maanvastaanotto- ja jatkojalostusalueita.

Pirkanmaan ympäristökeskus toimii hankkeessa YVA-lain tarkoittamana yhteysviranomaisena. Hankkeesta vastaava on Tampereen kaupunki. Arviointiselostuksen on laatinut Tampereen kaupungin toimeksiannosta Insinööri-toimisto Paavo Ristola Oy.

YVA-menettely, arviointiohjelma ja arviointiselostus

Ympäristövaikutusten arvioinnista annetun asetuksen 6 §:n kohdan 11 perusteella suunniteltavaan jätehuoltohankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä; kohta b) muiden kuin ongelmajätteiden käsittelyä yli 100 tonnia vuorokaudessa ja kohta d) kaatopaikka vähintään 50 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle, mutta ei kuitenkaan ongelmajätteille tai yhdyskuntajätteille tai -lietteille.

Arvioinnin tavoite on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia.

Arviointimenettely on kaksivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa käsitellään arviointiohjelmaa, joka on hankkeesta vastaavan suunnitelma ympäristövaikutusten arvioimiseksi ja arviointimenettelyn järjestämisestä. Arviointiohjelma sisältää myös suunnitelman siitä, miten yleisön osallistuminen arviointimenettelyyn järjestetään. Yhteysviranomaisen antaa hankkeesta vastaavalle arviointiohjelmasta lausunnon, joka sisältää myös yhteenvedon muiden viranomaisten lausunnoista ja yleisön mielipiteistä. Toisessa vaiheessa hankkeesta vastaava kokoaa arvioinneista arviointiselostuksen, joka on laadittava arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen ohjelmasta antaman lausunnon perusteella. Arviointimenettely päättyy yhteysviranomaisen lausuntoon arviointiselostuksesta. Lausunto ei ole vielä päätös hankkeesta. Lausunnot ei voi valittaa. Yhteysviranomaisen lausunto on liitettävä arviointiselostuksen kanssa hankkeen lupa- tai hyväksymismenettelyjen hakeuksiin.

Hanke

Arvioitu hankekokonaisuus on Tampereen kaupungin maanvastaanottoalueet (7 kpl), maa- ja kiviainesten jatkojalostus- ja väliavarastointialueet (4 kpl) sekä taimistojen ja kasvualustan valmistusalue Itä-, Etelä- ja Länsi-Tampereella sekä ja Lempäälän kunnan Vuoreksen (Lehtivuoren) alueella.

Arvioiduille maanvastaanottoalueille sijoitetaan arviointiselostuksen mukaan seuraavia käsittelyjä:

Maanvastaanotto koskee Tampereen tai lähikuntien rakennustoiminnassa muodostuvia maita, jotka eivät ole ihmistoiminnan pilaamia (Ks. yhteysviranomaisen lausunto 1)). Tampereen kaupungin alueelle sijoittuvat maanvastaanottoalueet on kuitenkin mitoitettu ja suunniteltu Tampereen rakennustoiminnantarpeiden mukaan. Sijoitettavia maa-aineksia syntyy Tampereella rakennettaessa taloja, teitä, katuja, vesihuoltolinjoja, maanalaisia tiloja jne.

Jatkojalostus ja väliavarastointi sisältää kunnossapitomateriaalien (sepelin) käsittelyn sekä louheen, betonin, tiilen ja asfaltin murskauksen, kantojen haketuksen sekä varastoinnin.

Alueiden myöhempi käyttö ratkaistaan erikseen kaavalla, esimerkiksi virkistys-, urheilutai metsätalousalueiksi.

Hankkeet/vaihtoehdot (7 hankealuetta)

Lintukallion (Nurmi), **Hepovuoren** (Kauppi-Niihama), **Villilän** alueille osoitetaan vain puhtaan maan vastaanottoa (Ks. yhteysviranomaisen lausunto ¹⁾). Villilään on kaksi vaihtoehtoista täyttöä.

Myllypuroon Tampereen ja Nokian rajalle, Vuorekseen Lempäälässä ja Sorilaan sijoitetaan maanvastaanoton lisäksi murskausta ja väliavarastointia.

Ruskonperään Hervannan ja Kangasalan rajalle sijoitetaan maanvastaanottoa, murskausta ja väliavarastointia, taimiston ja kasvualustan valmistusta ja kunnossapitomateriaalien käsittelyä (sepelin pesu).

Lisäksi hankkeilla oli sijoituskohteittain alavaihtoehtoja muun muassa seudullinen yhteistyö naapurikuntien kanssa. Kangasalan, Nokian ja Ylöjärven arviointiohjelmasta antamisessa lausunnoissa painotettiin raja-alueiden nykyisten ja suunniteltujenmaankäyttömuotojen ensisijaisuutta. Tampereen kaupunki ei siten suunnitellut Nokian ja Kangasalan puolelle ulottuvia osia maanvastaanottoalueista yleissuunnitelmatasoisesti, mutta merkitsi kuitenkin alueet (2,5 ja 1,8 miljoonaa kuutiometriä täyttötöilavuutta) edelleen arviointiselostuksen karttoihin ja arvioi vaikutuksia yleispiirteisesti. Pirkkalan kunta esitti maanvastaanottoon soveltuvaksi alueeksi ohitustien varren aluetta Linnakorven liittymän länsipuolella, ja tiepiiriin mukaan liikennöinti kehäteiltä alueelle olisi mahdollista tulevan liittymän kautta. Pirkkalan vaihtoehtoja ei arvioitu.

Nollavaihtoehto eli kaikkien hankkeiden toteuttamatta jättäminen ei ole mahdollinen, kuten arviointiselostuksessa perusteltu. Arviointiselostuksessa on kuitenkin esitetty mahdollisuus jonkin hankkeen toteuttamatta jättämiselle.

Menettelyn yhdistäminen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Hankkeen YVA-lain mukaista arviointimenettelyä ei yhdistetty muihin lupa- tai hyväksymismenettelyihin. Hankkeesta vastaava ilmaisi ohjausryhmässä, että Myllypuron hankkeen vaikutukset Myllypuron Natura-arvoihin arvioidaan osana vireillä olevaa laajemman työpaikka-alueen kaavoituksen Natura-arviointia, eikä luonnonsuojelulain 65 §:n Natura-arviointia ei yhdistetä YVA-menettelyyn. Arviointiselostuksessa on kuitenkin Naturaa koskevia arviointeja.

Hankkeille haetaan tarvittavat ympäristöluvut ja muut mahdollisesti tarvittavat luvat myöhemmin. Arvioinnissa tuotettiin esitys hankkeiden alustavasta toteuttamisjärjestyksestä, mikä tarkentaa osin tulevien lupamenettelyjen ajankohtia. Useiden hankkeiden lupakäsittelyihin vaikuttavat maankäytön ja tiesuunnittelun sisältö ja aikataulut.

ARVIOINNISTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Arviointiselostuksen vireilläolosta ilmoitettiin Aamulehdessä ja Tampereen ympäristökuntien lehdissä (Ylöjärven Uutiset, Kangasalan Sanomat, Lempäälä-Vesilahti –lehti, Nokian Uutiset). Ympäristövaikutusten arviointiselostus ja erillinen tiivistelmä olivat yleisön nähtävillä 9.11.2005 - 15.1.2006 Tampereella: Palvelupiste Frenckell, kirjastot: Metso, Hervanta, keskustan lehtilukusali, Kaukajärvi, Lamminpää, Messukylä, Sampola sekä kirjastoautot; Niihaman ulkoilumaja, Aitolahden TB-huoltamo, Nurmi; Pirkanmaan ympäristökeskus; Kangasalalla: Ympäristöpalvelukeskus ja pääkirjasto; Lempäälässä: Kunnan palvelupiste sekä pääkirjasto ja Sääksjärven kirjasto; Nokiolla: kaupungin kanslia ja pääkirjasto; ja Ylöjärvellä: kaupungin ympäristötoimisto ja kirjasto. YVA-selostus ja sen tiivistelmä olivat luettavissa Tampereen kaupungin internetosoitteesta ja ympäristöhallinnon internetsivulta sekä YVA-konsultin internet-sivulla.

Yhteysviranomaisen lähetti YVA-ohjelmasta mielipiteitä esittäneille tiedon YVA-selostuksen vireilläolosta sähköpostilla (linkki ympäristöhallinnon YVA-sivulle) tai kirjeellä (tiivistelmä ja kuulutus).

YVA-selostuksen vireillä olosta lähetettiin lehdistötiedotteet kuulutusajan alkaessa ja lisäksi joululomien jälkeen, tammikuun alussa muistutus mielipiteiden määräajan päättymisestä tammikuun puolessa välissä.

Arviointiselostuksesta ei järjestetty yleisötilaisuutta. Ennen YVA-selostuksen valmistumista yleisölle järjestettiin 30.8.2005 klo 16 – 19 Tampereella Frenckellissä ns. miehitetty posterinäyttely, jossa esiteltiin hankkeita, YVA-menettelyä, tarkasteltavia sijoitusalueita ja jatkotoimia. Näyttelyyn tutustui arvioilta 10 -15 henkilöä. YVA-konsultti laati suullisesta palautteesta muistion, ja sai yleisöltä yhden kirjallisen mielipidelomakkeen.

YVA-menettelyn ohjausryhmä kokoontui selostusvaiheen aikana 1.6.2005 ja 23.9.2005.

ARVIOINTISELOSTUKSESTA ANNETUT LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Arviointiselostuksesta pyydettiin lausunnot Tampereen, Nokian ja Ylöjärven kaupungeilta, Kangasalan ja Lempäälän kunnilta, Pirkanmaan liitolta, Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri ry:ltä, Puolustushallinnon materiaalilaitoksen esikunnalta ja Lentotekniikan laitokselta, Tiehallinnon Hämeen tiepiiriltä, Pirkanmaan työvoima- ja elinkeinokeskukselta, Länsi-Suomen lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosastolta, Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri ry:ltä ja Pirkanmaan Metsäkeskukselta.

Yhteysviranomainen on laatinut annetuista lausunnoista tähän lyhennelmänsä:

Tampereen kaupunginhallitus antoi lausunnon, jonka yhdyskuntalautakunta ja ympäristö- ja rakennuslautakunta olivat hyväksyneet ja esittäneet kaupunginhallitukselle samansisältöisenä mukaan lukien yhdyskuntalautakunnan lausunnon liitteenä hyväksytty tarkempi ympäristövalvonnan lausunto.

Sijitusalueiden tarkastelussa on myös tarkasteltu alueiden kaavoitustilannetta ja liikenteen vaikutuksia. Kaikissa tarkasteltavissa kohteissa ei ole täsmällistä maa-ainesten sijoittamista tai maa-ainesten jatkojalostusta sallivaa kaavamerkintää. Alueiden kaavoja päivitettäessä nämä merkinnät tulisi sisällyttää tuleviin kaavoihin. Oikean kaavamerkinnän puuttuminen ei kuitenkaan estä hankkeiden viemistä eteenpäin, mikäli toiminnasta aiheutuvat haittavaikutukset selvitetään riittävällä tarkkuudella ja pystytään minimoimaan.

Tampereen kaupunki haluaa painottaa idässä, lännessä ja isojen uudisrakentamisalueiden läheisyydessä sijaitsevien maanlajitusalueiden merkitystä seudun kestäväälle rakentamiselle. Kohtuulliset kuljetusmatkat muodostavat merkittävän ympäristöedun. Hankkeessa ollaan lisäksi haluttu ottaa huomioon maa-ainesten jatkokäsittely, jolla voidaan vaikuttaa läjitettävien maa-ainesten määrään, sekä vähentää uusien maa-ainesten käyttöä.

Ympäristövalvonnan lausunnossa arviointiselostusta on tarkasteltu alueittain ja siinä on otettu huomioon hankkeiden vaikutukset asumisviihtyvyyteen ja asumisterveyteen, pinta- ja pohjavesien laatuun sekä arvokkaiden luontokohteiden ja luonnonympäristöjen säilymiseen. Vaikutuksia on tarkasteltu myös loma-asutuksen ja virkistyskäytön kannalta.

Kohteisiin suunnitelluista toiminnoista on vaikea saada yksiselitteistä kuvaa kunkin kohteen suunnitelmaosiossa esitetyn tekstin perusteella. Sorilan alue ei ole ollut mukana arviointiohjelmaa hyväksyttäessä, vaan se on otettu mukaan tarkasteluun myöhemmin. Vuoreksen osalta suunniteltuja toimintoja on muutettu prosessin alkuun verrattuna oleellisesti. Arviointiselostuksessa on todettu Sorilaan ja Vuorekseen tuotavan vain puhtaita maita. Suunniteltua toimintaa on muutettu sen jälkeen, kun ohjausryhmä on lopettanut työnsä. Tällöin ylijäämämaiden vastaanoton lisäksi toimintaan on lisätty myös jatkojalostus, johon kuuluu louheen, betonin, tiilen, asfaltin, kantojen sekä muun mahdollisen kiviainesmateriaalin välivarastointi ja jatkojalostus. Muuttuneen toiminnan vaikutuksia on tarkasteltu ainoastaan täydennyksessä 3.11.2005.

Arviointiselostuksessa mainituista maanvastaanottoalueista vain Villilä ja Sorila olisivat toteutettavissa lähes sellaisenaan. Niillä läjitykseen liittyvät toimenpiteet korjaavat lähinnä maisemaa. Villilässä pohjaveden suojelutaso paranee. Hepovuori puolestaan soveltuu huonoiten maanvastaanottoon sen luonto- ja virkistysarvojen vuoksi. Lintukallion, Vuoreksen, Ruskon ja Myllypuron alueiden kohdalla suunnitelmia on jatkosuunnittelussa tarkennettava kuhunkin kohteeseen soveltuviin toimintojen osalta ja tehtävä riittävät toimenpiteet ympäristöhaittojen vähentämiseksi. Maanvastaanottoalueiden kokoa on tarkennettava ja tarvittaessa pienennettävä tai harkittava suunniteltujen toimintojen muuttamista, mikäli aiheutuvat haitat ovat liian suuret.

Ympäristövaikutusten arviointiin on valittu Tampereen kantakaupungin alueelta maanläjitykseen parhaiten soveltuvat alueet. Jokaiseen arvioituun alueeseen liittyy kuitenkin haitallisia ympäristövaikutuksia. Kaupunki tulee kehittämään kunkin toteutettavan kohteen arviointiselostuksessa esitettyjä suunnitelmia tarkentaen eri toimintojen sijoitusta, ympäristöhaittojen torjumista sekä täyttömäkien maisemallista muotoilua tulevaa virkistyskäyttöä ajatellen. Lautakuntien lausunnot liitteineen toimitetaan maanvastaanottoa ja jatkojalostusalueiden jatkovalmistelusta vastaaville yksiköille otettavaksi huomioon asian jatkovalmistelussa. Tampereen kaupunki pitää erittäin tärkeänä Ruskonperän, Vuoreksen, Myllypuron ja Lintukallion maanvastaanottoalueiden nopeaa käyttöön saamista.

Lisäksi lausuntoon sisältyneessä ympäristövalvonnan lausunnossa on yhteenveto vaikutuksittain yksityiskohtaisesti ja kunkin kohteen ympäristövaikutusten arvioinnin puutteet ja esitys ympäristövaikutusten huomioon ottamisesta suunnittelussa (7,5 sivua):

Vedet. Arviointiselostuksessa on aiheutuvan vesistökuormituksen merkitys katsottu vähäiseksi, jos vedessä mahdollisesti on tai on ollut epäpuhtautta tai muuta kuormitusta. Veden laadun muutoksia arvioitaessa lähtökohtana pitäisi olla että uudet toiminnot eivät heikennä veden laatua nykyisestäään. Veden laadun paikallinen merkitys puroissa ja purojen purkupaikkojen läheisyydessä olisi pitänyt ottaa arvioinnissa huomioon paremmin. Vesiensuojelun kannalta on tärkeää, että valumavesien mukana tuleva kiintoainne pidättäytyy kaikissa kohteissa suotovesipenkereeseen tai maastoon, eikä pääse vesistöön. Suotovesipenkeiden rakentamismahdollisuus ja riittävä kapasiteetti on jatkosuunnittelussa varmistettava. Myllypuron ja Houkanojan veden laadun säilyttämistä hyvänä ei tuotu esille riittävästi.

Pöly. Pölyn leviäminen ei rajoitu ainoastaan käsittelypaikalle, vaan osa pölyamisestä aiheutuu ajoneuvojen mukanaan kuljettamasta kurasta, joka kuivuessaan ajoväylillä leviää laajoillekin alueille. Varsinkin asuinalueiden läheisyydessä se on ongelmallista.

Melu. Melumallinnuksia ei ole tehty kaikissa kohteissa, vaan melua on tyydytty vertaamaan muualla tapahtuvaan vastaavaan toimintaan. Kohteissa, joihin on suunniteltu myös jatkojalostusta, tarkemmat melulaskelmat pitää tehdä. Melua arvioitaessa on tarpeen arvioida kaikkia toiminnasta aiheutuvia melupäästöjä, niiden yhteisvaikutusta ja lähialueilla tapahtuvan toiminnan aiheuttamaa kokonaismelua. Liikenteen vaikutuksia on arvioitu vertaamalla raskaan liikenteen määrän kasvua kokonaisliikenteen kasvuun, mutta ei raskaan liikenteen määrän lisääntymistä suhteessa nykyiseen raskaaseen liikenteeseen, mikä kuvaisi liikenteen aiheuttaman melun muutosta.

Luonto. Joissain kohteissa arvioidut suoja-alueet ovat riittämättömiä. Tällaisia olivat esim. Vuoreksenlampi, Hepovuoren lehto/korpinotkelma ja Isosuo sekä Myllypuron Leppioja. Jättämällä suoja-alueet riittävän leveiksi ehkäistään paremmin vesistökuormitusta sekä turvataan herkkien luontotyypin säilyminen.

Ruskonperä. Kokonaismelua, jota aiheutuu lisäksi lähialueilla olevista muista toiminnoista ei ole arvioitu. Päinvastoin kuin arvioinnissa on esitetty Houkanojan veden laatu on latvaosiltaan luonnontilaista ja myös alajuoksulla Houkanojan vesi on laadultaan hyvää, ja siksi ja sen turvaaminen siksi erityisen tärkeää.

Toisin kuin selostuksessa todetaan Finnwearin tontin itä- ja pohjoispuolella on useita biotoopiltaan liito-oravalle soveltuvia ja suotuisia alueita sisältäen runsaasti haapoja. Myös Kangasalan rajalla olevan jäkälikkökallion länsipuoleinen alue on liito-oravalle soveltuvaa biotooppia. Liito-oravan elinalueet jatkuvat Kangasalan puolelle ja muodostavat näin yhteisen kulkureitin. Sekä Finnwearin pohjoispuolelta että Kangasalan puolelta on liito-oravien jätöshavaintoja. Keväällä 2006 olisikin syytä käydä uudelleen tutkimassa alue mahdollisten jätöshavaintojen takia.

Selvitysalueella on useita avainbiotooppeina pidettäviä kohteita, kuten lehtoa, suota, lähteitä ja louhikkoa, jotka jäisivät maanvastaanottoalueen alle. Selvityksessä ei mainita rahkasammaleista korpijuottia sekä sen laidalla olevaa lohkariekkoa, jotka sijaitsevat Finnwearilta kaakkoon. Maanvastaanottoalueen tarkempaa rajausta tehtäessä olisi huomioitava alueen itäpuolelle jäävän luonnontilaisen jäkälikkökallion riittävä suoja-alue. Männikkö kalliolla on Tampereen iäkkäintä, jopa 170-vuotiasta. Selostuksessa olisi voitu ottaa paremmin huomioon Ruskontien itäpuolisen asemakaavoitettavan alueen eliöstö- ja biotooppiselvitys (helmikuu 2004), ja mainita myös arvokkaita lajeja kuten mäyrän luolasto, joka jälkihavaintojen perusteella on edelleen käytössä ja alueen eteläosissa pesineitä lintuja mm. varpushaukka ja lehtopöllö sekä pyyn, teeren, pohjantikan, palokärjen, varpuspöllön sekä tiltaltin elinpiiriin.

Lintukallio. Selostuksessa ei ole arvioitu vaikutuspiirissä olevan asutuksen määrää eikä 20 metrin korkuisen täyttömäen vaikutuksia viereisen asutuksen kannalta, (esim. varjostus, näkymät).

Eteläpuolisen ojan siirrosta aiheutuvia vesistöhaittoja ei ole arvioitu. Lisäksi kiintoaineksen mukana Hangaslahteen pääsevien ravinteiden merkitys veden laadulle on katsottu vähäiseksi. Kiintoainekseen sitoutuneet ravinteet lähtevät kuitenkin hapettomissa olosuhteissa uudelleen kiertoon. Järven pohjan liettyminen on arvioitu paikalliseksi, mutta silläkin on kielteiset vaikutuksensa vesistön virkistyskäytön, lähinnä uimisen ja kalastuksen kannalta. Pidemmällä aikavälillä kiintoaineksen kertymisestä aiheutuvien haittojen merkitys saattaa kasvaa. Tästä syystä vesiensuojelurakenteisiin tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Alueella on jonkin verran liito-oravalle soveltuvaa biotooppia ja se sijaitsee lähellä tunnettua liito-oravan elinpiiriä. Itse suunnittelualueen ulkopuolella, Hangaslahden puoleisella alueella esiintyy lähteisyttä. Sieltä on myös useita liito-oravan papanahavaintoja.

Sorila. Merkittävää haitta asutukselle aiheutuu liikennöinnistä ja sen aiheuttamasta melusta ja pölystä, koska kulku alueelle on kapean Pulesjärventien kautta. Toiminnasta aiheutuvan melun leviämistä on arvioitu vertaamalla sitä muualla tapahtuvaan vastaavaan toimintaan ilman paikallista mallinnusta. Selostuksesta ei käy ilmi, ulottuuko melu asuin- ja loma-asutusalueille ja mahdollisille virkistysalueille.

Toiminnan vesistövaikutusten on arvioitu ulottuvan Vähä-Lumoojaan, johon pääsee kiintoainesta. Ajan myötä vesialueiden virkistyskäyttö saattaa vaarantua kiintoaineksen aiheuttaman rehevöitymisen ja liettymisen seurauksena. Arviointiselostuksessa ei ole arvioitu riittävästi muutoksia veden laadussa eikä tarvittavia vesiensuojelutoimenpiteitä

Hepovuori. Vaikutus maisemaan laajalle alueelle on pitkäaikainen ja merkittävä, samoin Kauppi-Niihaman virkistyskäytölle. Toimintaa ei ole otettu huomioon Kauppi-Niihaman osayleiskaavassa. Arvioinnissa ei ole tarkasteltu VT 9:ltä ja alueelle rakennettavalta tieltä sekä läjitystoiminnasta lähiympäristöön kantautuvan melun yhteisvaikutusta.

Näsijärvessä paikallisesti näkyvää rehevöitymistä vastaanottoalueelta tulevien ojien purkupaikkojen läheisyydessä ei ole arvioinnissa otettu huomioon. Samentumisen ja ravinnekuormituksen lisääntymisestä aiheutuvalla haitalla on kuitenkin merkitystä paikallisesti vesistön virkistyskäytölle kuten uimiselle, kalastukselle ja käytölle saunavetenä. Arvioinnissa on esitetty, että ympärysojien rakentaminen olisi riittävä vesiensuojelutoimenpide.

Hepovuoren vastaanottoalue sekä sitä varten rakennettava tie tuhoaisivat merkittävästi alueen luontoarvoja. Selvityksessä ei ole huomioitu luontokohteita, jotka jäisivät kyseisen tien alle. Tällaisia ovat mm. osayleiskaavaselvityksen mainitsemat Kuokkamaan kosteikot,

lähteiköt ja lehtolaikut. Vastaanottoalueen reunamille jäävien arvokkaiden kohteiden kuten länsipuolen lehto/korpinotkeman ja Isosuon vesitalous voi vaarantua. Niille kaavailut 20 metrin suoja-alueet eivät ole riittävät. Kauppi-Niihaman alueelta on tehty maisema- ja ympäristöselvitys osayleiskaavaa varten. Sen mukaan Rantamaa-Kuokkamaan alueet Hepovuoren lehtonotkelmille asti muodostavat arvokkaan aluekokonaisuuden, jossa on keskimääräistä enemmän avainbiotoopeiksi luokiteltavia elinympäristöjä.

Toiminnan loppumisen jälkeen rakennettavaksi suunniteltu laskettelukeskus vaarantaisi entisestään lähialueiden luontoarvoja, kun rinteet loivennettaisiin pitemmiksi ja viereen rakennettaisiin pysäköintipaikkoja.

Vuores. Vuoreksen toiminnan vaikutukset ulottuvat sekä Lempäälän ja Tampereen alueille. Melun leviämistä on arvioitu vertaamalla sitä muualla tapahtuvaan vastaavan toimintaan ilman mallinnusta. Melun on todettu leviävän koillis-kaakko-suunnassa ja arvio on tehty asutukseen nähden. Toimintojen sijoittelun perusteella jatkojalostuksen aiheuttama melu suuntautuu selvimmin Helininlahden suuntaan. Arviota ei ole ulotettu loma-asutukseen eikä virkistysalueille. Melun leviämistä arvioitaessa ei ole tarkasteltu meluntorjuntamahdollisuuksia toimintojen sijoittelua hyväksikäyttäen. Selostuksessa mainitun betoniaseman, maanvastaanotto toiminnan ja jatkojalostuksen sekä liikenteen melun yhteisvaikutusta ei ole arvioinnissa selvitetty.

Vuoreksen osayleiskaavassa alue on merkitty työpaikka-alueeksi (TP-3), puhtaan maan aineksen läjitysalueeksi (e) ja luonnonmukaiseksi lähivirkistysalueeksi (VLL-1). Suunniteltujen toimintojen soveltuvuutta Vuoreksen osayleiskaavaan nähden olisi arvioitava rakennusjätteen osalta uudelleen.

Hankkeen vesistövaikutukset ovat samansuuntaiset kuin muissa vaihtoehdoissa. Arviointiselostuksessa todetaan, että Vuoreksenlammin tilaa ei ole tutkittu, vaikkakin siitä on saatavissa aineistoa. Myöskään Höytämöjärven veden laadun nykytilaa ei selostuksessa ole arvioitu. Lähimmillään vastaanottoalue sijoittuisi noin 100 metrin päähän Vuoreksenlammin. Selvityksessä todetaankin, että vastaanottoalueen liiallinen läheisyys Vuoreksenlampeen todennäköisesti lisää sen veden kuormitusta. Tämä voisi pitkällä tähtäimellä vaikuttaa myös Särkijärven Lahdesjärven vedenlaatuun. Vesistövaikutuksia on tarkoitus vähentää suotopenkereillä Vuoreksenlammin ja Höytämöjärven suuntaan. Höytämöjärven puolella on olemassa aiemmin rakennettu pengeri, jonka toimivuutta ja kapasiteetin riittävyyttä uudessa kuormitustilanteessa ei ole arvioitu. Hankkeen maisemavaikutuksia voisi tarkastella perusteellisemmin ja laajemmalla alueella.

Laajennusosan pohjoispuolelta tuhoutuisi liito-oravalle soveltuvaa biotooppia. Vaikka panahavaintoja ei olekaan aikaisemmissa etsinnöissä tehty, olisi alueella syytä tehdä vuosittaiset tarkastukset aina siihen asti, kunnes laajennustyöt aloitetaan. Väliniityn alueella on avolouhikkoalue, jossa kasvaa rauhoitettua ja EU:n luontodirektiivin liitteisiin II ja IV kuuluvaa hajuheinää. Alue on merkitty yleiskaavassa suojeltavaksi. Toinen hajuheinäkohde oli huomioitu selvityksen tekstiosassa, mutta ei kartalla. Kohde sijaitsee Vuoreksenlammin kaakkoiskulmassa, vain noin sadan metrin päässä suunnitellusta täyttöalueesta.

Myllypuro. Toiminnan vaikutusta veden määrällisiin muutoksiin ei ole arvioitu (tulvat ja kivi vuus Natura-alueella). Vesistökuormituksen lisääntyminen heikentää Myllypuron veden laatua, koska Leppiojan varren ja vastaanottoalueen välinen alue on kapeimmillaan noin sata metriä, mikä ei ilman suodatuspengertä tai pidätysaltaita riitä turvaamaan joenvarren monimuotoisuutta tai hidastamaan kiintoainesten kulkeutumista ojaan.

Maanvastaanottoalueen lounaiskulmassa kasvavan hajuheinän kohdalla olisi tärkeää ottaa huomioon myös pienilmaston säilyminen. Valuma-alueella tapahtuvilla toiminnoilla ei saa muuttaa kohteen vesitaloutta. Näistä syistä laji vaatii tarpeeksi leveän suoja-alueen.

Alueelle rakennettava tieyhteys sisältyy valmisteilla oleviin osayleiskaavoihin. Suunnitellun Myllypuron täyttöalueen pohjoispuolella on tehty liito-oravien papanahavaintoja. Liito-oravat käyttävät todennäköisesti Leppiojan vartta kulkureittinään. Alue kuuluu myös pohjantikan elinpiiriin. Pohjantikka kuuluu lintudirektiivin I-liitteen lajeihin. Vastaanottoalueen alle jäisi myös sen länsireunassa oleva ojittamaton räme, jolla saattaa olla merkitystä arvokkaille hyönteislajeille. Jatkosuunnittelussa syytä tehdä tarvittavat selvitykset.

Villilä. Toiminnasta on todettu aiheutuvan pölyämistä ja meluhaittaa alueen itäosaa täytettäessä. Melua ei ole arvioitu yksityiskohtaisemmin, vaan todettu Nokian moottoritien hallitsevan äänimaisemaa. Riskinarvioinnissa on todettu saven ja siltin sijoittaminen alueelle mahdolliseksi. Pohjaveden laadun, määrän ja imeytymisolosuhteiden turvaamiseksi alueelle voidaan sallia ainoastaan puhtaiden, vettä läpäisevien maa-ainesten sijoittaminen.

Lempäälän kunnanhallitus toteaa, että Vuoreksen hanketta valmistelleessa työryhmässä ei ollut Lempäälän kunnan edustusta. Tämän vuoksi Lempäälän kunnalla ei ole ollut mahdollisuutta hankkeen kannalta merkittävässä ympäristövaikutusten arviointivaiheessa edes ottaa kantaa arviotaviin hankkeisiin eli siis siihen, mitä toimintoja alueella suunnitellaan sijoitettavaksi tai arvioinnin sisältövaatimuksiin. Yhteydenpito laajennusalueen kahteen maanomistajaan jo suunnittelun alkuvaiheessa olisi ollut tärkeää. Lempäälän kunnassa ei ole tehty päätöksiä Lehtivuoren (eli arviointiselostuksessa tarkoitetun Vuoreksen) maankaatopaikkatoiminnan laajentamisesta tai siitä, mitä toimintoja alueelle on tarkoitus sijoittaa. Alueelle suunniteltua täyttömäärää (1,7 milj.m³) ja täyttökorkeutta (25 - 30 m) pidetään ylimitoitettuna.

Hankkeen maisemalliset vaikutukset ovat lähiympäristössä ja myös kaukomaisemassa merkittävät. Maisemalliset vaikutukset näkyvät Höytämöjärven suuntaan ja mahdollisesti myös kunnan suunnittelemaalle Lehtivuoren alueelle. Rakentamisen aikana myös melu- ja mahdolliset pölyhaitat levinnevät esteettömästi ympäristöön. Alueen pintavedet purkaantuvat Höytämöjärveen ja Vuoreksenlammiin. Ilman asianmukaisia vesiensuojelurakenteita (hiekkasuotimia) ei valumavesiä saa johtaa vesistöihin.

Arviointiselostus on puutteellinen jatkojalostus- ja väliavarastointia koskevien ympäristövaikutusten arvioinnin osalta. Jatkojalostuksesta aiheutuvat melu- ja pölyvaikutukset olisi tullut arvioida tarkemmin esimerkiksi meluvaikutukset melumallinnuksella, jota arviointiohjelmakin edellytti. Jatkojalostus- ja väliavarastointia ei voitane pitää Vuoreksen osayleiskaavan mukaisena, koska toiminto sijoittuu yleiskaavan mukaiselle luonnonmukaiselle lähivirkistysalueelle, jota koskee määräys: alueen osa, jota saa käyttää puhtaan maa-aineksen läjitysalueena, läjityksen loputtua alue maisemoidaan virkistysalueeksi. Selostuksesta ei ilmene, alittuuko loma- ja virkistysalueilla melutason ohjearvo 45 dB klo 7-22.

Sinänsä YVA -selostuksessa tarkoitettu Vuoreksen puhtaiden maa-aineksen vastaanottoalue on tarpeellinen ja myös parantaa alueen virkistyskäyttöarvoa sitten, kun alue on maisemoitu virkistyskäyttöön. Lempäälän kunnan puolella Vuoreksen rakentaminen jatkuu vuoden 2017 jälkeenkin, joten maankaatopaikan toiminta jatkuu pidempään kuin arviointiselostuksessa on esitetty.

Nokian kaupunginhallitus toteaa Tampereen maanvastaanotto- ja jatkojalostusalueiden ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta, että se täyttää sille asetetut vaatimukset ja osoittaa, että Myllypuron maanvastaanottoaikan perustaminen ei aiheuttaisi mainittavaa haittaa ympäristölle.

Kangasalan kunnanhallituksen YVA-ohjelmasta antamassa lausunnossa esitetyt asiat on otettu huomioon arviointiselvitystä laadittaessa. Kunnanhallituksella ei ole huomautettavaa arviointiselostuksesta.

Ylöjärven kaupunki. Myllypuron hankkeen vaikutuksia ei ole arvioitu Leppiojan varren metsäalueisiin Ylöjärven puolelle saakka. Kuitenkin Ylöjärven puolella Leppiojan varressa on erityisen tärkeitä elinympäristöjä ja mm. arvokas vanha metsä, missä tavataan liito-oravaa ja muuta arvokasta lajistoa. Välittömästi Leppiojan pohjoispuolelle on osayleiskaavassa esitetty myös ulkoilureitti. Kun läjitysalueella tullaan toimimaan kymmeniä vuosia ja lopputuloksena on korkeahko mäki, tulisi vaikutuksia arvioitaessa kiinnittää huomiota myös Ylöjärven puoleiseen virkistys- /metsä- alueeseen, mihin YVA-ohjelmaan ane-tussa lausunnossa viitattiin. Tältä osin arviointi on jäänyt puutteelliseksi.

Länsi-Suomen lääninhallitus. Melun kannalta hankalimmissa kohteissa tulisi toiminnot rajoittaa mm. louheen murskauksen osalta. Lisäksi osassa vaihtoehtoja pohjavesialueet ja erityisesti lähialueella sijaitsevat talousveden pohjavedenottamat tulee ottaa huomioon soveltuvia vaihtoehtoja valittaessa. Puhtaiden ylijäämämaiden hyödyntäminen mm. virkistysalueiden liikuntapaikkarakentamisessa tukee alueiden jatkohyödyntämismahdollisuuksia. Seudullisen yhteistyön luomat mahdollisuudet yhteisellä talousalueella tulisi vaihtoehtoja tarkasteltaessa kokonaisuudessaan hyödyntää.

Pirkanmaan liitto pitää selvitystyötä kokonaisuudessaan erityisen tarpeellisena ja ajan-kohtaisena. Puutteena on nähtävä, että vastaanotto- ja käsittelyalueiden tarve on akuutti Tampereen kaupungin alueen lisäksi koko kaupunkiseudulla. Niinpä erityistä lisäpainoa pitäisi antaa niille alueille, jotka palvelevat laajemmin seudun useampia kuntia.

Vaikutusten arvioinnissa on kattavasti käsitelty alueita seutukaavan ja maakuntakaavaehdotuksen näkökulmasta. Pirkanmaan liiton mielestä ympäristöllisesti maa-ainesten sijoittumisalueena kriittisen kohde on Hepovuoren alue. Se on luonnon- ja maisemansuojelun kannalta tärkeiden kallioalueiden inventoinnissa arvioitu arvoluokkaan 5, jossa maisema on alueen yksi tärkeimmistä ominaisuuksista. Alueen toteuttamismahdollisuus on arvioitava erikseen esim. meneillään olevan Kauppi – Niihama osayleiskaavoituksen yhteydessä. Villilän alueen osalta ehdottoman tärkeää on, että pohjaveden muodostumisen määrää ei pienennetä ja pohjaveden laatua ei huononnetta. Myllypuron osalta on selvitet-tävä, että hankkeella ei ole haitallisia vaikutuksia valuma-alueen Natura -kohteisiin. Vuoreksen alueella tulee hanketta viedä eteenpäin kiinteässä yhteistyössä Lempäälän kun-nan kanssa. Muutoinkin tulisi jatkossa maanvastaanotto- ja jatkojalostusalueita tarkastella laaja-alaisemmin seudullisena kuntayhteistyönä.

Tiehallinnon Hämeen tiepiiri. Ympäristövaikutusten arviointimenettely on selkiinnyttänyt Tampereen maanvastaanottoalueiden sijoittamisen ja kehittämisen kokonaiskuvaa. To-teutusjärjestyksessä ensimmäisenä olevat Ruskonperän ja Myllypuron alueet ovat Tiehal-linnon kannalta tarkoitukseen hyvin soveltuvia. Jatkojalostuksen sekä taimistojen ja kas-vualustojen tuotannon aiheuttamia liikennevaikutuksia ei ole esitetty Sorilan ja Vuoreksen osalta, eikä liikennevaikutusten arviointia tältä osin voi pitää täysin kattavana.

Ruskonperän alueen liikenneyhteydet tulevat paranemaan Tampereen kaupunkiseudun 2-kehän rakentamisen myötä. Ruskontien jatkeen kautta kuljetuksia voidaan hoitaa myös maantien 309 kautta. Arvioinnin mukaan maa-aineskuljetuksia ei ole tulossa Saarenmaan paikallistietä (pt 13997) pitkin. Tien huonon geometrian ja kevyen liikenteen väylän puut-tumisen vuoksi raskaan liikenteen määrän kasvu ei olisi suotavaa.

Lintukallion alueen toteuttaminen on arvioitu alkavan vuoden 2012 tienoilla. Lintukallion alueen toteutumisvaiheessa voidaan nojautua lähiaikoina käynnistyvän Valtatien 9 Alas-järvi-Suinula yleissuunnitelman tarkistuksen ratkaisuihin Aitovuoren eritasoliittymän alu-eella. Uusi maanvastaanottoalueen liittymä Kaitavedentielle huomioidaan yleissuunnitel-man tarkistuksessa.

Sorilan sijoitusalueen kuljetukset hoidetaan Pulesjärventietä pitkin noin vuodesta 2018 lähtien. Pulesjärventien parantamisesta rakentamalla kevyen liikenteen väylä tien alkuosalle on valmisteilla tiesuunnitelma. Tiepiirin suunnitelmissa on Pulesjärventien rakenteen parantaminen lähivuosina. Pulesjärventien tienpitoon ja liikenteeseen vaikuttavat tulevat maankäyttösuunnitelmat Nurmi-Sorilan alueella.

Hepovuoren alueen käyttöönotto edellyttää Tasanteen eritasoliittymän toteuttamista valtatielle 9. Sijoitusalueen käytön on arvioitu alkavan vuoden 2025 tienoilla. Tasanteen kohta kuuluu valtatie 9 Alasjärvi-Suinula –kehittämishankkeeseen, jonka yleissuunnitelman tarkistus ja YVA laadittaneen lähivuosina. Hanke ei ole mukana tiepiirin vuoteen 2009 ulottuvassa TTS:ssa.

Vuoreksen nykyisen maanvastaanottoalueen käyttö voi jatkua vuoteen 2011 saakka, lisäksi laajennuksella on kaavavaraus. Liikenne alueelle tapahtuu aluksi maantieltä 309 nykyisen liittymän kautta. Ruskontien aluevaraussuunnitelmassa tie on esitetty parannettavaksi 2+2-kaistaiseksi. Suunnitelman mukaan yhteys maanvastaanottoalueelle on järjestetty Höytämöntien ja Mäkätien liittymien kautta uutta rinnakkaiskatua pitkin. Nykyinen maantien 309 liittymä on esitetty poistettavaksi. Aluevaraussuunnitelman mukaisten ratkaisujen toteuttamisajankohdasta ei ole tietoa.

Myllypuron alueen tieyhteys voidaan järjestää Tampereen läntisen kehätien toisen rakentamisvaiheen myötä vuonna 2008 valmistuvan Myllypuron eritasoliittymän kautta. Kehätien rakentamisvaiheen aikana maanvastaanottoalueen liikenteen järjestelyissä on otettava huomioon työmaan liikennejärjestelyt.

Villilän alueen liikenne tapahtuu Nokiantien kautta. Lisääntyvän liikenteen vuoksi on vaurduttava liittymän parantamiseen. Tampereen kaupungin on kustannuksellaan suunniteltava ja toteutettava mahdollisesti tarvittava liittymän parantaminen.

Puolustusvoimat, Lentotekniikkalaitos Vuoreksen osayleiskaavassa 11.8.2003 on otettu huomioon Puolustusvoimien toiminnan kaavoitukselle asettamat erityisvaateet. Osayleiskaava antaa mahdollisuuden jatkaa Puolustusvoimien hallinnassa olevalla alueella LentoTL:n ja PvMatL:n nykyisiä toimintoja. Puolustusvoimien alueen toiminta ei estä nyt suunnitellun alueen käyttöä maanvastaanottoon ja jatkojalostukseen. Puolustusvoimien alueen toiminnan kannalta on kuitenkin parempi, jos jatkojalostustoiminta toteutetaan nykyisen maanvastaanottoalueen alueella ja suunniteltua laajennusta käytetään alkuperäisen suunnitelman mukaan läjitysalueena. Maanvastaanoton jatkokäyttöä ei tule olla suunnitelmassa mainittu virkistyskäyttö rakennettujen virkistys- ja liikuntapaikkojen muodossa vaan palauttaminen metsätalousmaaksi.

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri ry ja Tampereen ympäristönsuojeluyhdistys ry. Lausunnonantajista on kyseenalaista, että uusia kohteita (Sorila) on otettu suunnitelmaan kesken ympäristövaikutusten arviointiprosessia tai laajennettu huomattavasti alkuperäisestä (Vuores). Hepovuoren alueen jättämistä maanvastaanotto toiminnan ulkopuolelle vaaditaan. Myös Myllypuro tulisi jättää pois maanvastaanottoalueista tai ainakin rajata huomattavasti suunniteltua pienemmäksi. Sorila, Villilä ja Lintukallio ovat sopivimmat kohteet maanvastaanotolle. Ruskon ja Vuoreksen aluerajauksia tulee luontoarvojen vuoksi supistaa. Maanvastaanotto- ja jatkojalostusalueiden hulevedet tulee huomioida ja suoja-alueiden on oltava riittävät, ainakin 200 m vesistöstä. Kahta aluetta pidetään Tampereen kokoiselle alueelle riittävänä. Liito-oravaesiintymät ja sen esiintymisen kannalta potentiaaliset alueet on otettava huomioon maanvastaanotto-alueista päätettäessä.

Hepovuoren alue tulee jättää maanvastaanotto toiminnan ulkopuolelle sen luontoarvojen ja ulkoilukäyttömerkityksen perusteella. Kauppi - Niihama tulee säilyttää luonnontilaisena ja liittää osaksi tavoitteena olevaa kansallista kaupunkipuistoa. Toiminnasta aiheutuu melu- virkistyshaittoja mökki- ja siirtolapuutarha-asukkaille. Maanvastaanottoaluetta ei ole huomioitu alueen osayleiskaavassa.

Metsäkasvillisuus häviäisi 13,5 ha alueelta, joka on tärkeä metsäluonnon monimuotoisuuden säilyttäjänä. Selvityksessä ei ole otettu huomioon rakennettavan tien alle jäävää kosteikkoa ja lehtoa. Läjitysalue vaarantaa arvokkaan korpinotkelman ja Isosuon vesitalouden. Niille varatut suoja-alueet ovat liian suppeita. Hepovuoren liito-oravaselvitys on puutteellinen, eikä voida olla varmoja siitä, etteikö liito-orava käyttäisi aluetta tulevaisuudessa. Tieliittymästä päätettäessä tulee ottaa huomioon liito-oravien liikkumistarpeet.

Sorilan mukaan otto kesken ympäristövaikutusten arvioinnin ei tue kaupunkilaisten osallistumista. Luonnonvarojen käytön kannalta on kuitenkin järkevää käyttää kallion louhintaluetta maanvastaanottoon louhintatyön päätyttyä.

Lintukallion täyttöalue tuhoaa nykyisen metsäluonnon. Alueen säilyttäminen entisellään torjuisi liikenteen melua ja saasteita pohjoispuolisella asuntoalueella. Tämän ja biodiversiteetin suojelutavoitteen takia alueen toivotaan jäävän hankkeen ulkopuolelle. Vesiensuojeluun tulisi panostaa, koska hulevedet valuvat Hangaslahteen heikentäen virkistysarvoa.

Ruskonperän alue on luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävässä asemassa ja siksi alueen laajentamisesta tulisi luopua erityisesti jatkojalostusalueen osalta. Alueen ja tien alle jäisivät räme, lehtolaikku ja louhikko, lähde ja lehto, ja hanke uhkaa alueella olevaa mäyränpesää. Alueen vieressä on jäkälikkökangas, jossa kasvaa 170-vuotiaita mäntyjä. Alueen ja Finnwearin väliin jää liito-oravalle sopivia haapoja.

Myllypurossa menetettäisiin korvaamattomia elinympäristöjä, tärkeimpänä kohteena Nokian rajalla oleva tupasvilla-isovarpuräme. Hajuheinäesiintymä on tarkka kosteudesta ja vaatii tarpeeksi laajan suoja-alueen. Toinen, lounaiskulman hajuheinän esiintymä jäisi täytön alle. Hulevedet ovat iso ongelma, sillä ne siirtyvät Myllypuroon heikentäen vedenlaatua. Suoja-alueen tulee olla leveämpi, Leppiojan ja läjityksen välissä ainakin 200 m.

Vuoreksen kohdalla selostuksessa puhutaan puhtaiden maiden sijoittamisesta. Näin paikallisille asukkaille annettiin alkujaan ymmärtää. Kuitenkin YVA-menettelyn aikana Vuoreksen maanvastaanottoa laajennettiin jatkojalostuksella, mikä hankaloittaa kaupunkilaisten osallistumista YVA-arviointiin ja tiedonsaantia. Melun arvioinnissa on unohdettu loma-asutus ja virkistysalueet. Meluselvitykset ovat hyvin summittaisia, yleisiä olettamuksia, eivätkä sellaisenaan riittäviä. Alueella olevan betoniaseman paukutus kuuluu laajalti.

Vesiensuojeluun tulee panostaa. Suoja-alueen tulisi olla esitettyä laajempi. Laajennusalueen pintavedet valuvat Vuoreslampeen että Höytämöjärveen.

Luonto-oloiltaan moni-ilmeisen ja rikkaan alueen habitaattien hävittäminen pienentää populaatiokokoa, ja on vastoin biodiversiteetin suojelemiseen ja kestävään kehitykseen tähtääviä sopimuksia. Alueen pohjoisosassa tuhoutuisi liito-oravalle soveltuvaa biotooppia. Vuoreslammin kaakkoiskulman itäpuolen hajuheinäesiintymät on huomattava.

Villilän vanha sorakuoppa on nykyisellään arpi maisemassa. Vaihtoehto, jossa nykyinen sorakuopan alue täytetään reunojen tasoon, on kannatettavampi.

Mielipiteet

Arviointiselostuksesta esitettiin yhteensä 18 mielipidettä (erillistä kirjettä). Yhteysviranomaisen on laatinut lyhennelmät mielipiteissä esille tuoduista asioista. Kopiot alkuperäisistä lausunnoista ja mielipiteistä lähetetään hankkeesta vastaavalle, ja alkuperäiset ovat nähtävissä ympäristökeskuksessa.

Ruskonperä, Kangasalan rajalla

Hervanta-Seura ry toteaa, että Ruskon-Hervannantien kulmauksessa oleva maankaato- paikka on edelleen kokonaan ympäristövaikutuksiltaan selvittämättä ja luokiteltavissa nykytilassaan ympäristöhäiriötekijäksi. Mielipiteen esittäjät kiinnittävät huomiota Tampereen ja Kangasalan rajaseudun latu- ja patikointiväylästäisiin kohdistuviin haittoihin. Polkujen yhdysväylän kulku ja lähistön eläinkunnan liikkuminen kunnanrajaa pitkin tai sen läheisyydessä häiriintyy ylimitoitettu maankaato- ja käsittelyalueesta sekä toiminnasta aiheutuvasta melusta. Alueet eivät ota huomioon alueiden nykytilaa, eliöstöjä ja vakavia seurausvaikutuksia.

Maisemaan kohdistuvien muutosten selvitys ja kuvaus puuttuu olennaisilta osin. Maisemallisista perusteista tulisi vielä etsiä vaihtoehtoisia sijoituspaikkoja. Maankaato- paikat aiheuttavat laskuissa selvittämättömiä muutoksia mm. lohikala- ja simpukkakantoihin.

Uhanalaisten lajien suotuisan suojelun tason selvitys on puutteellinen. Selostus ei kiinnitä huomiota tai esitä keinoja ylijäämämaan olennaiseen vähentämiseen. Huuhtoutumisen vaikutukset vesistöihin ja tienvierisiin on selvittämättä. Energiaselvitys puuttuu. Virhekkäyttöä ei ole ohjeistettu. Loppukäyttösuunnitelmat ovat hataria. Mikä on kunkin maankaato- ja käsittelyalueen ekologinen jalanjälki? Seuravaatii selostuksen palauttamista uudelleen käsiteltäväksi ja esityksensä siinä huomioitavaksi ja pyytää kirjallista vastausta.

AA: Ruskonperän maanvastaanottoalue rajautuu hänen tilansa metsäpalstaan ja mahdollinen laajennus tulisi osittain hänen palstansa alueelle. Metsätaloustaloudella on huomattava merkitys tilan taloudessa. Suunniteltu käyttö muuttaisi vesitaloutta arvaamattomasti. Vahingonteko ja roskaantuminen lisääntyisivät. Alueen maisema- arvot pilaantuisivat. Maapohjan arvonnousu katkeaisi. Maanvastaanotto tulisi tapahtua ainoastaan Tampereen kaupungin alueella. Jos se kuitenkin laajenee Kangasalan puolelle, pitäisi se alkaa kunnan omistaman metsäpalstan kohdalta pohjoiseen päin.

Villilä

BB: Toteaa, että Villilä on yksi Tampereen parhaimmista ja kalleimmista asuinalueista, joka tullaan pilaamaan raskaan maansiirtoliikenteen ja siitä aiheutuvan melun vuoksi. Mielipiteen esittäjä ja muut taloyhtiö Rentukan asukkaat eivät tule hyväksymään tätä. Maankaato- paikkoja löytyy asumattomilta seuduilta. Asiaa ei tule päättää ilman avointa keskustelua. Vaatii Villilän seudun asukkaiden mielipiteen huomioitavaksi päätöstä tehdessä.

Lintukallio

CC: Ihmettelee, miksi alue laitetaan lähelle asutusta. Lähimmille naapureille aiheutuva 3- vuotinen melu- ja pölyhaitta on kohtuuton. Lisäksi lähimpien naapureiden maisema pilaantuu lopullisesti. Kääntyvät kuorma- autot aiheuttavat liikenneongelmia Kaitavedentielle. Mielipiteen esittäjä ehdottaa, että parempi paikka löytyisi (Tarastenjärven) kaato- paikan lähistöltä. Jos maanvastaanottoalue kuitenkin toteutuu, sitä tulee supistaa pohjoisosasta, jotta meluhaittaa ei aiheutuisi.

DD: Kokonaisuutena esitetty toiminta on tarpeellista, mutta selvityksessä ei ole huomioitu maamassojen hyötykäyttöä jätteenkäsittelykeskuksissa tai tiehallinnon kohteissa. Lisäksi maamassoja voitaisiin käyttää rakennettavien alueiden esirakentamisessa esimerkiksi Lielahdessa. Lintukallion maanvastaanottoalue on ristiriidassa maankäyttösuunnitelmien kanssa. Alue on tärkeä pitkällä aikavälillä sijaintinsa tähden. Alue on liian pieni ollakseen teknis-taloudellisesti mielekäs ja Tarastenjärven (jätteenkäsittely-) alue on muutaman kilometrin päässä. Alue on vaikeasti kytkettävissä nykyiseen liikenneverkkoon ja aiheuttaisi häiriötä ja kuraantumista / pölyyntymistä. Selvityksissä ei ole otettu huomioon alueen korkeussuhteita. Suojaetäisyyttä ei ole asutukseen. Liikennemelu ja muut liikenteestä johtuvat haitat leviävät asuntoalueelle. Olemassa olevan asutuksen vesihuolto on turvattu. Jatkosuunnittelulta odotetaan laadukkaampaa työskentelyä ja nyt esitetyillä perusteilla mielipiteen esittäjät eivät voi hyväksyä alueen ottoa esitettyyn käyttötarkoitukseen.

Ks. myös Linnainmaa-seura ry jäljempänä.

Vuores Lempäälässä

Särkijärven yhdistys ry: Vuoreksen nykyistä maankaatopaikkaa aiotaan tässä hankkeessa jatkaa kohti Vuoreksenlampea. Laajennus tulee suolle, joka jatkuu aina lampeen asti. Etäisyys lampeen on liian pieni ja valumavedet tulevat päätymään suoraan Vuoreksenlampeen ja siitä edelleen Särkijärven Lahdenperään. Lahdenpera on jo nyt suupunut miltei umpeen ja vesi haisee varsinkin talvella mädäntyneeltä. Vuoreksen maankaatopaikka ei saa laajentaa nykyisestään.

Hepovuori Niihamassa

Aholan omakotiyhdistys ry: Vastustavat jyrkästi Hepovuoren maankaatopaikkaan. Kysyvät, miten on mahdollista antaa lupa tuhota asuntoalueen virkistysalue 20 vuodeksi? Onko selvitetty, minne pohja- ja pintavedet valuvat maankaatojen jälkeen? Miksi arvokas eliöstö pitää tuhota? Onko otettu huomioon lisääntyvän liikenteen melu, pöly ym. ympäristövaikutukset? Mitä tarkoitetaan sanonnalla muuta rinteessä tapahtuvaa virkistystoimintaa? Vaatii julkaistavaksi kaikki salaisetkin suunnitelmat.

Linnainmaa-seura ry: Hepovuori ja Kauppi soveltuu huonosti maankaatoalueeksi. Alueen merkitys luonto- ja virkistysalueena muuttuu, jos sinne aiotut maankaatoalueet rakennetaan. Pelkästään kuljetuksista tulee vuosia kestävä haitta alueen asukkaille ja käyttäjille maisemallisista haitoista puhumattakaan. Suunnitelmasta aiheutuu valumahaittoja Näsi- ja Alasenjärveen.

Lintukallion osalta asutuksen läheisyys on rajoittava tekijä, joka on huomioitava alueen täyttömääriä suunniteltaessa, eikä sekään ole ensisijainen täyttöalue. Vanhat soranottoalueet ja avolouhokset kuten esimerkiksi Sorila soveltuvat hyvin maankaatopaikaksi ja loushintalupa tulisi edellyttää käytönjälkeistä maisemointisuunnitelmaa. Painottavat myös maamassojen paikallista käsittelyä esimerkiksi meluvalliksi ja puistoalueiden rakentamiseen. Rakennusmenetelmien kehittäminen vähentää osaltaan maamassojen siirtelyä.

Atalan seudun omakotiyhdistys ry toteaa, että saadakseen tietoa pitää olla hyvin valvutun laatiakseen vartenotettavan kannanoton mielipiteekseen. Katsoo, että mahdollisimman laajapohjainen selvityskeskustelufoorumi on tarpeen.

Hatanpään Siirtolapuutarhayhdistys ry: Alue on nimetty kaupunkipuistoksi, ja mitkään tulevaisuudessa ulkoiluun ja liikuntaharrastuksiin osoitettavat näkemykset eivät lisää alueen arvoa. Seutukaavassa alue on osoitettu lähivirkistysalueeksi, joka vastaa myös mielipiteen esittäjän kantaa. Niihaman virkistyskäyttö tulee lisääntymään tulevaisuudessa.

Arviointiselostuksessa on ristiriitaista tietoa Hepovuoren täyttömäen korkeudesta. Maa-kaatopaikka ei sisälly osayleiskaavaesitykseen. Kaikki tamperelaiset menettävät luonto-arvoilla mitattuna lähialueidensa arvokkaimman osan. Meluhaitta aiheuttaa arvaamattomia ongelmia ulkoilu- ja virkistyskäyttäjille sekä siirtolapuutarhalle. Täyttöaika on vähintään 20 vuotta. Alueelta Näsijärveen päätyvät vedet lisääntyisivät 100 – 150 %. Kaikkien oijen johtaessa siirtolapuutarhan läpi Niihamanlahteen on tiedossa vuosikymmenten savi- ja mutakylpyjen aika. Tähän lahteen sijoittuu alueen vedenottopaikka ja uimaranta saunoineen. Juomavesikaivojen saastuminen olisi lisänä katastrofissa. Hienot piirustukset valumavesialtaista ovat teknistä hölynpylyä. Yhdistys toivoo kaikkien tamperelaisten puolesta, että Hepovuoren maankaatopaikka haudataan ikiajoiksi.

EE: Asukas Linnainmaalta on neljänkymmenen vuoden ajan retkeillyt ja valokuvannut luontoa Hepovuoren alueella. Hepovuoren käyttö on lisääntynyt kaupunkilaisten virkistyskäytössä moninkertaiseksi, ja alue on upea sellaisenaan retkeilyyn ja ulkoiluun. Eläimistö on erämainen: pohjantikka, kanahaukka, korppi ja mäyrä asuvat alueella. Hepovuori on hirvien talvehtimis- ja vasomisalue. Ehdoton ei maankaatoalueelle. Mieliapiteen esittäjä toivoo, että näin lähellä kaupunkia olevan palasen rikkoutumatonta luontoa saisi olla.

FF: Alueen maanomistajana vastustaa ehdottomasti maanvastaanotto- ja jatkojalostusalueiden sijoittamista maille ja niiden läheisyyteen Hepovuoren alueella. Suunnittelu ei ole perusteltua osayleiskaavoituksen ollessa kesken. Mieliapiteen esittäjä katsoo, että YVA-menettelyssä on puutteita, koska maanomistajille ei ilmoiteta heidän maansa kuulumisesta selvitysalueeseen, mikä on ristiriidassa yksityisomaisuuden suojaan koskevan lain kanssa. Tiedottaminen tilaisuuksista ja kannanottomahdollisuuksista on ollut vaatimatonta. Nollavaihtoehtoa ei ole tutkittu.

Luontovaikutusten selvitys on ylimalkainen: ei mainita, että alueella esiintyvät huuhkaja, helmipöllö, metso ja viirupöllö (unohdettu selvityksestä) ovat EU-direktiivilajeja. Helmipöllö ja huuhkaja ovat Suomen erityisvastuulajeja, ja jotkut lajit ovat uhanalaisia tai vaarantuneita (tiltalti). Kasviston osalta ei mainita, että Hepovuoren notkelman koko kasvisto koostuu vaateliaista kasveista. Nisäkkäistä ei mainita metsäkaurista, eikä kerrota Kauppi-Niihama osayleiskaavan luontoselvityksestä ilmenevää seikkaa, että luonnonoloiltaan arvokkaihin alueisiin kuuluvat Hepovuoren lehto-/korpinotkelma, jäkälikkökalliot Hepovuoren kaakkoisivulla ja avosuo Heposuon tasangolla ja että Hepovuoren ympäristön kuuluu linnustoltaan Kauppi-Niihaman arvokkaimpiin osiin. Näiden tietojen tulisi kuulua YVA-selvitykseen. Ilman riittävää tietoa kuntalaiset eivät voi vaikuttaa asiaan.

Maanvastaanottopaikan sijoittaminen Kauppi-Niihamaan ei ole maisemallisten ja luonnonarvojen kannalta järkevää tai perusteltavissa. Maanvastaanottoaikana melu- ja pölyhaitat leviävät esteettömästi ympäristöön. Hulevedet kuormittavat Näsijärveä ja rehevöitävät etelässä Toritun- ja Alasjärveä. Lähialueen asukkaiden viihtyisä elinympäristö häiriytyisi pysyvästi. Toteuttaminen laskisi omaisuuden käyttö- ja myyntiarvoa. Alueelle suunniteltu laskettelumäki loukkaa mieliapiteenesittäjän perheen jäsenten kantaa, joka vastustaa kaikkea luontoa kuluttavaa ja energiaa tuhlaavaa harrastustoimintaa.

Keskeinen epävarmuustekijä on tuotavan maa-aineksen laatu, jonka turvallisuuden ja puhtauden valvonta on mahdotonta. Esitetty aikataulu vaikuttaa lyhyemmältä kuin mikä toiminnan todellinen kesto tulisi olemaan. Liikenteen ja prosessin tuottama valtava häiriö tulee tuhoamaan seudun virkistys- ja luontoarvot vuosikymmenten ajaksi. Mahdollinen laskettelumäki synnyttäisi mahtavan paikoitus- ja liikenneongelman. Laskettelurinne olisi taloudellisesti kannattamaton. Hepovuoren maanlajitusalue liikennejärjestelyineen katkaisee viherkäytävyyhteydet. Mieliapiteenesittäjä kannattaa Sorilan louhosaluetta maanvastaanottoalueeksi ja muidenkin louhosten tutkimista samaan tarkoitukseen.

GG: Tampereen yliopiston tutkija esittää viitteinä liito-oravia koskevat artikkelinsa ja toteaa muun muassa, että Hepovuoren liito-oravatiedot ovat epävarmoja ja alueen liittymän rakentaminen katkaisisi liito-oravien todennäköisen liikkumiskäytävän Kaupin alueen ja Ojala-Lamminrahkan alueen välillä. Vaikka liito-oravasta ei ole tuoreita havaintoja, voidaan siihen törmätä alueella tulevaisuudessa, koska alue lajille suotuisaa sekametsää.

HH: On toiminut maanomistajien edustajana Kauppi-Niihama osayleiskaavoituksen yhteistyöryhmässä ja esittää, että hänen mielipiteensä otettaisiin huomioon alueen maanomistajien edustajan ominaisuudessa. Osayleiskaavan valmistelun yhteydessä maankaatopaikka ei ole ollut esillä, joten on käsittämätöntä, että sitä viedään eteenpäin pelkän maanrakennuslain pohjalta. Menettelyä voidaan pitää hyvän hallintotavan vastaisena. Maankaatopaikka on selkeässä ristiriidassa osayleiskaavan kaavaselostukseen kirjattujen virkistyskäyttöperiaatteiden kanssa. Alue on luontosuhteiltaan yksi arvokkaimmista alueista. Suomen ympäristökeskus on luokitellut Hepovuoren alueen arvoluokkaan 5 (kohtalaisen arvokas). Maanomistajat vastustavat jyrkästi maanvastaanotto- ja jatkojalostusalueiden sijoittamista Hepovuoren alueelle. Suunnitelma on ristiriidassa osayleiskaavan tavoitteiden kanssa ja loukkaa maanomistajien oikeusturvaa. 250 ha suuruinen, asuntorakentamiseen soveltuva alue menetetään lopullisesti.

Vaikutukset maisemaan ovat tuhoisat seuraavat sata vuotta. Rekkaralli ja työkoneet veivivät asumisviihtyisyyden ympäröiviltä alueilta. Kosteikkojen täyttäminen aiheuttaa muutoksia vesien virtauksiin, joita ei voi ennakoita. Valumavedet rehevöittävät alueen pieniä järviä. Kaikki elollinen häviäisi alueelta. Kuivan ajan pölyongelma on todellinen. Virkistysreitien käyttö estyy alueen täyttämisen ajan. Suunnitelmista ei selviä, tuleeko Hepovuoreen murskaustoimintaa. Jättemaat uhkaavat alueen kaivojen varassa olevaa vesihuoltoa. Toukokuussa 2005 Hepovuorella pidettiin katselmus, jossa todettiin alueen sopimattomuus suunniteltuun toimintaan. Vastaanotto tulisi harkita kauemmaksi Aitolahden alueelle täyttämällä kallioulouhoksia. Oikea tapa ratkaista rakentamisessa syntyvien ylijäämämaiden sijoitus pitkäjänteisesti on edellyttää suunnittelijoilta ratkaisuja ylijäämämaiden sijoituksessa jo rakennuspaikalla.

II: omistaa Hepovuoren välittömässä läheisyydessä olevan metsäpalstan, josta ei ole halukas luopumaan. Alueen rauhallinen miljöö häviää kuljetuksista aiheutuvista häiriöistä. Alueen välittömässä läheisyydessä on luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä kohteita. Maanvastaanottopaikka aiheuttaa hulevesiongelmia kuormittaen lähiseudun vesistöjä tarpeettomasti. Vastustaa edellä mainituista syistä hanketta.

JJ: Alueen maanomistajina vastustavat ehdottomasti Hepovuoreen suunniteltua maanvastaanottoa ja tieyhteyksien järjestämistä maillensa. On ehdottanut osayleiskaavaan Luhalahdentien itäpuolta taajamatoimintojen alueeksi. Maankaatopaikka haittaa tulevaa yhdyskuntarakentamista peruuttamattomasti. Laajat maisemalliset vaikutukset näkyvät koko kaupungin yli. Maanvastaanottoaikana melu ja epäpuhtaudet leviävät esteettömästi ympäristöön. Hulevedet kuormittavat Näsijärveä ja rehevöittävät alueen pieniä järviä. Lähialueen asukkaiden viihtyisä ympäristö häiriintyy pysyvästi. On huolissaan lähteestä ottamansa käyttöveden kohtalosta. Maanvastaanotto- ja jatkojalostusalueet on sijoitettava riittävän kauas yhdyskuntarakenteesta mm. luontoarvojen menetysten takia. Louhokset soveltuvat näihin tarkoituksiin parhaiten.

KK: Asukas Tampellan alueelta on protestoinut ennenkin Kauppi-Niihama urheilupuiston lohkomista vastaan. Hepovuoren raiskaaminen maankaatopaikalla on järjetöntä. Lasketelumäki toisi tullessaan huoltoautojen armeijan, lumentekokoneet, isot parkkialueet ja kovääniset, mistä raikaa kovana ympäristöönsä rokkimusa. Kyllä kaupunkilaisilla täytyy olla oikeus vielä jossain nauttia hiljaisuudesta. Toivoo kielteistä päätöstä maankaatopaikalle.

LL: Kuntoilija Huikas-Takahuhti –alueelta vastustaa jyrkästi aikomusta sijoittaa maankaato paikka Kauppi-Niihaman Hepovuoreen. Hepovuori on osa ainutkertaista virkistysaluetta, jota on jo nyt pienennetty lähes puoleen menneistä vuosista. Maankaato ja siihen liittyvä raskas liikenne rikkovat luonnonrauhaa, pilaavat kauniin luonnonympäristön ja tuovat lisää saasteita alueelle. Lähes ainoaa kunnollista metsäistä virkistysaluetta on jo nyt raikattu ja hakattu liikaa. Jotta alue säilyisi tulevillekin sukupolville, on sitä ennemminkin suojeltava kuin lisättävä sen kuormitusta.

MM: Mielenpitemen esittäjä Kissanmaalta vetoaa, että Hepovuoren maanvastaanottoaluetta ei perustettaisi. Kauppi on merkittävä virkistysalue kuntalaisille. On arvokasta nähdä luonnon monimuotoisuus ja se miten luonnossa syntyy tasapaino, kun kaikki riippuu kaikesta. Tätä palvelee Kaupin luonnonalue, jos se pidetään riittävän laajana ja luonnonmukaisena. Rakennetun alueen palauttaminen luonnonalueeksi on vaikeaa. Nyt tehtävillä päätöksillä on tärkeää säilyttää Kaupin alue mahdollisimman laajana ja luonnonmukaisena, jotta tulevatkin kuntalaiset voivat nauttia sen suomasta virkistyksestä.

Sorila

Kuulutusaikana ei esitetty mielenpiteitä Sorilan hankkeesta, mutta sitä sivutaan kuitenkin edellä Linnainmaa-seura ry:n ja henkilöiden HH ja FF mielenpiteissä. Lisäksi näyttelyssä 30.8.2005 kirjattiin muistioon (nimettömänä) mielenpide, jonka mukaan alue soveltuu maanvastaanottoon, koska nykyisellään kiviainesten ottoalue on todella ruma, ja ylijäämämailla se voidaan maisemoida. Kuopalle johtava tie on hyvä ja leveä, mutta kaupunkiin päin mentäessä asfalttitiien varresta puuttuu paikoin kevyenliikenteenväylä.

Mylypuro, Nokian rajalla. Ei mielenpiteitä.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Hankekuvaus

Arviointiselostuksessa on arvioitu maanvastaanottoalueita, joille tuotaisiin sekä pilaantumattomia maa- ja kivi-aineksia sekä puhtaita maita ¹⁾;

Pilaantumattoman maa- ja kiviaines voi olla esimerkiksi rakentamattomalta metsäalueelta poistettavaa ainesta tai maanalaisessa rakentamisessa kalliosta louhittavaa ylimääräistä kiviainesta. Kaupunki- ja katualueelta kaivettava maa-aines sitä vastoin ei aina ole pilaantumaton.

Hankkeisiin ei kuulu **pilaantuneen maan** käsittely, jossa käsiteltäisiin tietyt haitta-aineiden ohje-arvopitoisuudet ylittäviä aineksia haitattomampaan muotoon.

Puhtailla maa- ja kiviaineksilla tarkoitetaan maa-aineksia, joissa voi olla haitta-ainepitoisuuksia alle ohje-arvopitoisuuden siten, että ne voidaan vielä luokitella terveydelle ja ympäristölle haitattomiksi. Kaupunki- ja katualueelta kaivetut muut kuin teollisuustonttien tms. maat soveltuvat yleensä sijoittaviksi niille varatuille maankaatopaikoille.

Arviointiselostuksen mukaan maanvastaanottoalueille sijoitettava rakennusjätteen ja kiviaineksen murskaus sekä haketus on jatkuvaa ja pitkäaikaista ja voi jatkua maanvastaanoton päätyttyä.

Toisena kokonaisuutena hankkeissa on arviointiselostuksen määritelmän mukaan maa- ja kiviaineksen jatkojalostus ja välivarastointi kuten louheen (muualla kuin irrotuskohteessa), betonin, tiilen, asfaltin, ja kantojen käsittely murskaamalla ja varastointi. Ympäristösuojelulain määritelmän mukaan hankkeiden toiminnot ovat jätteen käsittelyä, varastointia ja mahdollista hyödyntämistä. Betoni- ja tiili luokitellaan rakennusjätteeksi. Kaikki arvioidut hankkeet ovat jätteenkäsittelyä, joka vaatii ympäristöluvan.

Hankkeiden päivitetty suunnittelutilanne sekä maankaatopaikkojen ja niille sijoitettavien toimintojen alustava toteuttamisjärjestys ja –aikataulu sekä maanvastaanoton kesto on esitetty arviointiselostuksessa.

Hankkeen tarkoitus

Maanvastaanottoalueiden ja –jatkojalostusalueiden nykytila arvioinnin ja suunnittelun lähtökohdana sekä uusien hankkeiden tarkoitus tulevaisuudessa on kuvattu johdannossa ja lisäksi tarkemmin kaupungin tarpeiden ja tavoitteiden kautta kohdassa 3.2. Tämän mukaan nykyiset maanvastaanottoalueet täyttyvät 1 - 2 vuoden kuluessa, taimistot ja kasvu-alustan valmistus on siirrettävä pääasiassa maankäytön muutosten takia ja hiekoitussepin pesulle kierrätystoimintana haetaan sijoituspaikkaa. Tampereen kaupungin murskaustoiminta kahdella omalla jatkojalostus- välivarastointialueella on ollut vähäistä, lähinnä asfaltin murskausta, ja muu murskattava aines on viety pääasiassa yksityisten toimipisteisiin.

Tarpeissa kuvataan siirtyminen kaupungin omaan murskaustoimintaan, mitä perustellaan kierrätystoiminnan tehostamisella. Tarpeissa ei ole tarkasteltu Tampereen seudun rakennusjätteen kierrätyksen kokonaiskuvaa kuten muita toimijoita. Rakennusjätteiden murskaus on osa jätehuollon toimintoja ja siten kilpailtu ala. Arviointiselostuksessa ei kuvata avoimesti kilpailua perusteena hankkeiden suunnittelulle ja mitoitukselle. Tarpeiden taustojen ja hankkeiden tavoitteiden avoin kuvaus ja pohdinta on suositeltavaa.

Hankekokonaisuudet ja keskeiset ominaisuudet arvioinnissa

Maanvastaanotto ja muut toiminnot on kuvattu yleisellä tasolla kukin erikseen ennen hankekohtaisten kokonaisuuksien tarkastelua. Maanvastaanottoa on kuvattu laajasti, mutta muista toiminnoista on esitetty suppeasti yleiskuvaus ja päästöt. Hiekoitusepelin käsitteilyn tekniikkaa ei ole lainkaan kuvattu. Selostuksesta ei ilmene selvästi, onko maaineskuormien mukana tulevien kivien, kantojen ja puiden erilliskeräily ja siirto muualle käsiteltäväksi järjestetty maanvastaanottoon pelkästään varatuilta alueilta. Ympäristövaikutusten arvioinnin kannalta toiminnan yleiskuvauksessa on puutteita. Ks. jäljempänä Vaikutusten selvittäminen.

Elinkaari

Hankkeiden elinkaaren eri vaiheiden ympäristövaikutukset poikkeavat toisistaan ja myös täyttöalueen kohoaminen muuttaa vaikutusalueiden laajuuksia. Melun ja näkymän vaikutusalueita täyttöjen elinkaaren loppupuolella on havainnollistettu selostuksessa. Tulevaan näkymään liittyen täytöille laadituista maisemointisuunnitelmista on selostuksessa maininta, mutta ei yksityiskohtaista tietoa tai havainnollistavaa kuvamateriaalia. Mahdollisiin maisemallisiin haittoihin elinkaaren eri vaiheissa ja niiden lieventämiseen ei siten voi vielä arviointiselostuksen perusteella ottaa kantaa.

Neljän hankkeen elinkaaren pituus jätehuoltohankkeena on epäselvä, koska murskaus-toiminnan jatkumista täytön päätyttyä tietyillä alueilla ei ole kuvattu. Tieto on olennainen arvioitaessa hankkeiden vaikutusta tulevaan maankäyttöön ja siten toimintojen toteuttamiskelpoisuutta, koska asutukseen ja virkistykseen kohdistuvat vaikutukset voivat voimistua. Murskauksen jatkuminen viivästyttäisi myös täyttöalueiden siirtämistä virkistyskäyttöön. Hankkeiden elinkaaret ja maankäyttö on suositeltavaa sovittaa yhteen ympäristöhaittojen estämiseksi jo ennen lupahakemuksia ja/tai lupien määräaikaista tarkistamista.

Elinkaaren päättyminen laskettelumäkeen aiheuttaisi muitakin ympäristövaikutuksia, jotka jäävät täysin selvitetäväksi yksityiskohtaisessa kaavoituksessa.

Vaihtoehtojen käsittely

Arviointiselostuksessa on kerrottu selkeästi, miten päätökset arviointiin valituista hankkeista tehtiin, ja lisäksi on kerrottu perusteet vaihtoehtoista ja seudullisesta yhteistyöstä luopumiselle arviointimenettelyn aikana. Mielipiteissä esitettyihin vaihtoehtoihin on siten samalla vastattu. Ohjausryhmän kokoonpanon olisi voinut esittää esimerkiksi liitteenä.

Naapurikuntiin ulottuvien täyttöalueiden hanketasoista arviointia ei ole tehty, mutta arviointiselostukseen kuitenkin sisällytettiin niitä koskevia yleispiirteisiä tietoja. Ratkaisu vaikeuttaa Tampereen varsinaisten hankkeiden arvioinnin lähtötietojen ja niitä vastaavien arviointitulosten erottamista arviointiselostuksessa kuten liikennemäärät/-vaikutukset, korkeus/maisema ja näkyvyys, hankkeen kesto tms. Lopullisten suunnitelmien lupa- ja hyväksymismenettelyissä lähtökohtien ja ympäristövaikutusten vastaavuus on siten tarkistettava.

Sorilan kivilouhos lisättiin uutena hankkeena arviointiin arviointiohjelman jälkeen. Suunnitelmana on täyttää louhinta-alue kumpareeksi.

Arvioinnin loppuvaiheessa Sorilan ja Vuoreksen täyttöalueiden suunnitelmiin lisättiin kiviaines- ja rakennusjätteiden murskaus sekä välivarastointi. Näitä vaihtoehtojen laajenuksia ei ole arvioitu tasavertaisesti muiden vastaavien hankekokonaisuuksien kanssa. Arviointien riittävydestä tarkemmin jäljempänä kohdissa Sorila ja Vuores.

Vaihtoehtoista on kuvan 4.3 avulla esitetty lisäksi vaihtoehtoisten täyttönopeuksien merkitys kunkin hankkeen kestolle. Kuvan värityksen selitys on erillisessä tiivistelmässä, mutta se puuttuu arviointiselostuksesta. Kuvan mukaan esimerkiksi Vuoreksen täyttö kes-täisi kauemmin kuin tekstissä kerrotaan, ks. jäljempänä Vuores.

0-vaihtoehdosta todetaan, että jokin täyttöalue voi jäädä toteutumatta ja silloin maa-ainekset joudutaan kuljettamaan toisille alueille. Arviointiselostuksesta ei ilmene, miten muille maankaatopaikoille vietävä maa-ainemäärä laajentaisi muita hankkeita, vai täyttyisivätkö muut maankaatopaikat samassa laajuudessa 0-vaihtoehtossakin. Liikennevai-kutukset olisivat erilaiset tässäkin tapauksessa. 0-vaihtoehto murskaustoiminnoille ei ole arvioitu. 0-vaihtoehto voisi tarkoittaa nykyistä ympäristöluvan mukaista tilannetta, mutta arviointiselostuksessa on kuvattu murskauksista vain asfaltin murskausta ja viitattu lou-heen murskauksessa kaupunkialueisiin täsmentämättä niitä.

Vaikutusten arviointi ja merkittävyys sekä haittojen estäminen (kaikki hankkeet)

Yhteysviranomainen tuo esille seuraavassa arvioinnin heikkouksia, jotka liittyvät merkittä-vimpien ympäristövaikutusten arviointiin ja/tai niiden merkittävyyden arviointiin koskien yleisesti kaikkia seitsemää suunnittelualuetta. Lisäksi yhteysviranomainen lausuu hanke-kohtaisesti arvioinnin riittävydestä. Yhteysviranomainen on ottanut lausunnoissaan huomioon edellä lausunnoissa ja mielipiteissä esitettyjä näkökohtia.

Hulevedet

Hankealueiden osavaluma-alueista ja niiltä kertyvien hulevesien määrästä, kiintoaine- ja ravinnekuormituksesta sekä haitta-aineista ei ole esitetty lähtötietoja siten, että yhteysvi-ranomainen voisi yksityiskohtaisesti tarkistaa arviointituloksia ja haitallisten vaikutusten estämiseen esitettyjen vesiensuojelurakenteiden riittävyttä. Hulevesivaikutukset ja nii-den estäminen ovat olennaisia useimmissa hankkeissa.

Ilmastonmuutos ja säätilojen äärevöityminen ovat tärkeä osa hulevesien hallinnan mitoi-tusta. Oletusarvoja pitkään kestäville rankkasateille ei ole selostuksessa.

Maanvastaanottoalueiden hulevesien käsittelyyn edellytetään yleisesti lupakäytännössä vesiensuojelurakenteita, ei vain erityistilanteessa kuten arviointiselostuksessa esitetään. Hienojakoista maa-ainesta (savi, hiesu) sisältävän huleveden käsittelymenetelmänä käy-tetään yleisesti esimerkiksi tasausallasta ja lisäksi suotopengertä. Useat hankkeet sijait-sevat yhdyskuntarakenteessa paikoissa, joissa ojien ja muun lähiympäristön hyvän tilan säilyttäminen on erityisen perusteltua nykyisen ja tulevan asumisen ja virkistyskäytön kannalta. Kaupungin ympäristövalvonta painottaa puoluontotyypin säilymistä.

Maankäyttö ja virkistys

Hankkeet sijoittuvat osittain alueille, jotka ovat keskeisiä kaupunkialueen ja –seudun vir-kistysvyöhykkeitä. Hankkeiden laaja-alaisia vaikutuksia suhteessa virkistyskäyttöön ei ole otettu riittävästi huomioon.

Hankealueet ja niiden vaikutusalueet ovat poissa virkistyskäytöstä pitkän aikaa, myös alueet, jotka on osoitettu kaavalla virkistykseen tai viheryhteydeksi. Virkistyskäyttö aset-taa myös erilaiset vaatimukset täyttöjen suunnittelulle, kuten täyttöjen muotoilu suhteessa maisemaan.

Murskaustoimintojen, yhteensä 50 000 tonnia vuodessa, ja välivarastoinnin jakautumista eri hankealueille ei ole esitetty arviointiselostuksessa. Sijoittamisessa suhteessa maan-käyttöön ja virkistykseen tulee ottaa huomioon murskaustoiminnan vaikutus ilmanlaatuun ja melut, erityisesti louheen käsittely.

Luonnonarvot ja maisema

Hankkeiden vaikutusalueilla esiintyvät direktiivilajit kuten liito-orava ja hajuheinä ovat tiukasti suojeltuja lajeja. Hankkeet ovat toteuttamiskelpoisia ainoastaan, jos voidaan osoittaa, että näille lajeille ei aiheudu haittaa. Osaa hankkeista suunnitellaan tarkemmin vasta vuosien viiveellä. Direktiivilajien esiintyminen vaikutusalueilla tulee silloin päivittää ja lisäksi selvittää muiden direktiivilajin mahdollinen esiintyminen.

Luontovaikutusten arvioinnin rajaus on liian suppea ja siten hankkeiden ja niille rakennettavien kulkuyhteyksien vaikutuksia ekologisiin yhteyksiin ei ole arvioitu riittävästi tai ei lainkaan. Haitallisten vaikutusten estämisessä tulee suunnitelmiin lisätä riittävät suoja-alueet hankkeiden ja arvokkaiden luontokohteiden välille.

Melu

Arvioinneissa ei ole otettu riittävästi huomioon melun ekvivalenttitasojen lisäksi muita melun haitallisuutta kuvaavia ominaisuuksia ja suunnittelualueen ympäristön maankäytön luonnetta. Kaikissa hankkeissa ei ole otettu huomioon melun esteetöntä leviämistä ympäröivää maastoa ja puustoa korkeammilta hankealueilta.

Tampereelta kartoitettu hiljaiset alueet mittauksin ja laskentamallilla (Liikennemeluselvytys Tampereen kantakaupunkialueella, 30.9.2003, Viatek). Hiljaisimmat alueet sijaitsevat Pohjois-Tampereella Aitolahti –Velaatta välisellä alueella. Kantakaupungissa Kauppi-Niihaman 10 neliökilometrin alue ja Pyykinharju muodostavat verrattain hyvät hiljaiset ulkoilumahdollisuudet keskustan asukkaille. Ylöjärven hiljaisia alueita on kartoitettu vain kaupungin harjualueelta, ja muiden naapurikuntien alueilta vastaavia selvityksiä ei ole käytettävissä, joten hankkeiden melun mahdollinen kohdistuminen kuntien hiljaisille ulkoilualueille tulee selvittää ottaen erityisesti huomioon kaupunkiseudun kasvualueet.

Maanvastaanottoalueiden ja murskausten tyypillisiä meluhaittoja ei ole kuvattu riittävän yksilöidysti. Arviointiselostuksesta ei mainita isojen lohcareiden rikotusta eli rammerointia ennen varsinaista murskausta. Rikotuksen aiheuttama melu on iskumaista ja erittäin häiritsevää. Tampereen kaupungin alueella on maanalaisten tilojen louhintaa ja mahdollisesti tulevaisuudessa tunnelirakentamista arvioitujen hankkeiden elinkaaren aikana. Jatko-suunnittelussa on tärkeää selvittää tarkemmin louheen rikotuksen ja murskauksen soveltuvuus eri hankealueille melun terveys- ja viihtyvyshaittojen kannalta.

Eri jätteiden murskausten meluhaittojen ja samalla myös pölyhaittojen keskinäiset erot tulee kuvata tarkemmin siten, että niiden vaikutukset voidaan ottaa huomioon jatkosuunnittelussa valittaessa toimintoja ja laitteita eri hankealueille ja niiden sijoittamisessa kunkin suunnittelualueen sisällä. Arviointiselostuksessa esitetty meluntorjunta osana täytön-suunnittelua on oikeansuuntainen, mutta ei riittävä meluntorjuntatoimenpide.

Ilmanlaatu

Hankkeita on suunniteltu alueilla, joissa hiukkasmaisilla (leijuma ja pienhiukkaset PM10) päästöillä voi olla suoria ja välillisiä vaikutuksia lähimpään asutukseen, ulkoilureitteihin ja muuhun vaikutusalueen virkistyskäyttöön ja pintavesiin. Yhteysviranomaisen edellytti ohjelmalausunnossa leviämismalliselvityksiä erityisesti vaikutusalueilla asuvan ja virkistävän suuren väestömäärän perusteella. Yhteysviranomaisen lausuntoa ei ole noudatettu eikä noudattamatta jättämiselle ole selitystä selostuksessa.

Yhteysviranomaisen suositti ohjelmalausunnossa, että ilmanlaadun kohdistuvia vaikutuksia tulisi arvioida vertaamalla tausta-alueiden ilmanlaatuun eikä Tampereen kantakaupungin kuormittuneimpien alueiden mittaustuloksiin. Arviointiselostuksesta ei ilmene kriteerejä kuten pitoisuuksia, joiden perusteella viihtyvyys- tai terveyshaittaa on mahdollisesti arvioitu. Ohjearvot olisi voinut esittää esimerkiksi liitteenä.

Arviointiselostuksen Lähteissä mainitut julkaisut ja raportit käsittelevät nimensä mukaan ylijäämämaita tai maankaatopaikan pintavesivaikutuksia, ja Uudenmaan ympäristökeskuksen YVA-lausunnot koskevat samoin ainoastaan maa-ainesten tai voimalaitosjätteen läjitystä. Ilmanlaatuun kohdistuvien vaikutusten aineisto perustuisi arviointiselostuksen mukaan lähinnä täyttöalueen rakentamiseen.

Neljään hankkeeseen liittyy rakennusjätteen murskausta, josta aiheutuvan ilmaan kohdistuvan hiukkaspäästön koostumus ja määrä poikkeaa maa-ainesten käsittelyn päästöistä. Arviointiselostuksesta ei ilmene, mihin mittaus- tai mallitusaineistoon perustuisi oletus kiviaines- ja rakennusjätteen murskauksen aiheuttaman pölyn leviämisestä muutamana sadan metrin etäisyydelle. Muutama sata metriä voisi tarkoittaa 300 – 900 metriä, mitä ei selitetä tarkemmin arviointiselostuksessa. Selostuksessa todetaan ristiriitaisesti edellisen kanssa, että käytännössä murskauksen hiukkaspäästöt laskeutuvat toiminta-alueelle, vaikka käsittelykentät sijaitsevat yleissuunnitelmissa alueiden reunalla ja vain Ruskopessä ja mahdollisesti Myllypurossa täyttöalueella. Pienemmät hiukkaset leviävät ympäristöön toisin kuin arviointiselostuksessa väitetään ja ne voisivat aiheuttaa viihtyisyshaittaa mm. hankkeiden vieritse kulkevilla seudullisilla ulkoilureiteillä.

Suunnittelun ja haittojen estämisen lähtökohtana tulee olla, että alueen nykyinen hyvä ilmanlaatu erityisesti virkistys- ja asuinalueilla säilyy. Arviointiselostuksessa viitteellisesti käytetyt ilmanlaadun ohjearvot eivät siten ole riittävä arviointikriteeri ilmanlaadun muutoksille, vaikka ohjearvot voivat kuvata terveyshaittaa aiheuttavia merkittäviä vaikutuksia.

Maisemointi ja jälkikäyttö

Täyttöalueiden toiminta vaikuttaisi alueen virkistyskäyttöön pitkän aikaa ja vielä toiminnan jälkeen maisemointi- tai jälkikäyttöratkaisusta riippuen vuosista kymmeneen vuosiin. Täytömäkien jyrkkyys saattaisi rajoittaa niiden virkistyskäyttöä eri väestöryhmien kannalta. Vaikka vaikutukset virkistykseen on arvioitu palautuviksi, vaikutusten kesto tulisi ottaa huomioon eri hankealueilla.

Seudulliset hankkeet

Maanvastaanoton liikennejärjestelyjen kuvaus perustuu 300 000 kuutiometrin ylijäämämäärän kuljetuksiin vuositasona. Tältä osin kuvaus on riittävän havainnollinen. Mahdollinen naapurikunnista tuleva liikenne suunnitelluille alueille tai mahdolliselle laajennusosalle naapurikuntiin ei ilmeisesti ole mukana kuvauksessa ja liikenteen vaikutusten arvioinnissa. Siten lisäys täyttökorkeuksiin ei sisällyne maisema- ja näkyvyystarkasteluun tai melumallinnuksiin. Selostuksesta ei ilmene, että arvioinnit kattaisivat naapurikuntien alueita.

Nokian ja Kangasalan karttoihin merkityistä täyttöalueista ei muodostettu tämän arviointimenettelyn aikana YVA-lain tarkoittamia hankkeita, joissa hankkeista vastaavina olisivat olleet kyseiset kunnat. Mikäli laajennussuunnitelmat näille alueille etenisivät tulevaisuudessa, nämä hankkeet edellyttävät erillistä YVA-lain mukaista arviointimenettelyä, jos niiden täyttö mitoitetaan vähintään 50 000 tonniksi vuodessa tai suppeampanakin, jos hankkeista saattaa aiheutua merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.

Arviointiselostuksessa kuvataan maanvastaanottoalueiden pintavesivaikutuksia, ja ainoastaan viitataan vastaavilta maanvastaanottoalueilta saatuihin seurantatuloksiin. Tekstistä ei siten selviä, mitä menetelmiä käytettiin muiden kuin maanvastaanotto toimintojen kuten tässä tapauksessa taimistojen ja kasvualustan valmistuksen tai sepelin pesun tai murskaustoiminnan pintavesivaikutusten arvioinnissa. Erikseen luvun 14 Lähteissä mainitaan julkaisut, jotka käsittelevät taimitarhoja, täytömäkiä ja maankaatopaikkoja. Kiviaines- ja rakennusjätteen käsittelyn pintavesivaikutuksista ei löydy julkaisuviitettä.

Vaikutusten arviointi ja merkittävyys sekä haittojen estäminen hankkeittain

Ruskonperä

Hulevedet. Ruskonperään ei ole esitetty vesiensuojelurakenteita lukuun ottamatta ympäröijää. Arviointi perustuu oletukseen, että maa-ainekset ovat puhtaita. Kuitenkin osassa maa-aineksia on raskasmetalleja ja muita epäpuhtauksia, ja lisäksi alueella murskataan rakennusjätteitä sekä pestään ja varastoidaan hiekoitussepeleitä. Hankkeen suunnitelmaan on siten perusteltua lisätä vesiensuojelurakenteita, jotka ovat riittäviä turvaamaan Houkanojan nykyisen hyvän veden laadun. Houkanojan suojelemiseksi tarvitaan vesiensuojelurakenteita, joita esitetään ympäristövalvonnan lausunnossa. Lisäksi pölyn leviäminen tulee estää.

Taimiston etäisyyteen Houkanojasta tulee kiinnittää huomiota siten, että kasvipeitteinen vyöhyke estää hulevesien suoraa valumia ojaan.

Luonnonarvot ja maisema. Alueen kaavoitusta varten laadittuja luontoselvityksiä ei ole hyödynnetty riittävästi. Kaupungin ympäristövalvonta on todennut lausunnossaan puutteita selostuksen tiedoissa liito-oravan esiintymisestä ja esittää kartoitusta keväälle 2006, mikä tulee ottaa huomioon.

Maisemavaikutusta on arvioitu ainoastaan suhteessa nykyiseen asutukseen. Ruskonperän hanke kestää kuitenkin 10 – 20 vuoteen, jona aikana ympäristön asutus lisääntyy todennäköisesti yleiskaavan ja maakuntakaavaehdotuksen mukaisesti. Maisemavaikutuksen merkittävyyttä on tarkasteltu ajallisesti ja alueellisesti liian suppeasti.

Melu. Kantakaupungin yleiskaavassa osoitettuja uusia pientaloasumisen aluevarauksia ja maakuntakaavan asumisen aluevarauksia Kangasalan kunnan puolella ei ole arviointiselostuksessa huomioitu. Arviointiselostuksen kuvien mukaan melua leviää yleiskaavassa varatuille alueille. Uudet asuntoalueet ja niiden rakentamisen ajoitus tulee ottaa huomioon alueen jatkosuunnittelussa erityisesti pysyvien, melua aiheuttavien toimintojen sijoituksen osalta. Selostuksesta ei ilmene, milloin murskaustoiminta loppuu Ruskoperässä.

Arviointiselostuksessa on esitetty esimerkkinä lieventämistoimista yksi täytön vaihe, jossa täytön muotoilu suojaisi nykyistä asutusta täytön pohjoispuolella. Murskaus on pitempiaikaista toimintaa. Arviointiselostuksesta ei ilmene, miten murskauksen melua on mahdollista torjua, jos murskaustoiminta jatkuu edelleen täyttöalueella täytön päätyttyä ja maisemoinnin alkaessa. Mikäli toimintaan liittyy louheen rikutusta, esitetty melumallitus ei ole riittävä. Melumallituksessa ei ole huomioitu teollisuusalueen ja raskaan liikenteen melun mahdollista yhteisvaikutusta.

Ilmanlaatu. Osayleiskaava osoittaa asutusta noin 400 metrin etäisyydelle. Murskausten pölypäästöt vaikuttaisivat tulevien asuinalueiden ilmanlaatuun ja viheryhteyden alueella.

Maankäyttö ja virkistys. Arviointiselostuksessa ei ole riittävästi huomioitu maakuntakaavassa osoitettua viheryhteystarvetta Kaukajärveltä Hervannan eteläpuolisille laajoille vapaa-alueille eikä kantakaupungin yleiskaavan merkintää, jonka mukaan alue on osa eteläpohjoissuuntaista luonnonmukaisena säilytettävää lähivirkistysaluetta. Yleiskaavamääräyksen mukaan alueella sallitaan ainoastaan vähäinen luonnonympäristön huomioon ottava yleistä virkistystoimintaa palveleva rakentaminen. Maankäytön suunnitelmissa osoitettu virkistyskäyttö tulee ottaa alueen jatkosuunnittelussa huomioon.

Ruskonperä täyttöalueen sijoittuisi yhdyskuntarakenteessa keskelle Tampereen kaupungin itäistä kasvuvyöhykettä. Maakuntakaavaehdotuksen seudullisesti merkittävä viheryhteys kulkee esitetyn maanvastaanottoalueen läpi.

Myllypuro

Hulevedet. Yhteysviranomaisen ohjelmalausunnossa edellytettiin, että hankkeen vaikutus Myllypuron alueen vesitasapainon hallintaan tulee arvioida mallintamalla. Perusteluja mallinnuksen tekemättä jättämiselle ei ole arviointiselostuksessa.

Arviointiselostuksessa Myllypuron hankkeen osavaluma-alueita ei ole esitetty, vaikka tieto on olennainen vaikutusten merkittävyyden arvioimisessa. Hulevesien hallintaa on selvitetty alueen kaavoitusta varten raportissa 14.1.2004, joten näihin selvityksiin ei vielä sisällynyt Myllypuron hanketta. Lähteissä ei mainita aikaisempaa julkaisua, Vihnusjärven valuma-alueen hydrologinen selvitys 30.12.2002, joka sisältää olennaisia lähtötietoja arvioinnin kannalta. Esitettyjen hulevesivaikutusten arviointitulosten pätevyyttä ei siten voida varmistaa pelkästään arviointiselostuksen perusteella.

Arviointiselostuksessa ei ole tuotu selvästi esille, että Myllypuron pituus-kaltevuussuhde ei mahdollista kiintoaineen laskeutumista puroon ennen Vihnusjärveä. Hanke edellyttää todennäköisesti vesiensuojelurakenteita hankealueelle Vihnusjärven vedenoton suojaamiseksi kuten arviointiselostuksessa on esitetty.

Luonnonarvot ja maisema. Myllypuron Natura-arvoihin kohdistuvista vaikutuksista ei ole tehty luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista arviointia osana YVA-menettelyä. Hanke ja sen yhteisvaikutukset vaativat erillisen Natura-arvioinnin tarveharkinnan ennen lupapäätöksiä. Arviointiselostus ei sisällä riittäviä tietoja tarveharkintaa varten. Hulevesien haitallisten vaikutusten estämisestä tulee esittää edellä mainittu yksityiskohtainen suunnitelma tarveharkintaa varten.

Arviointiselostuksen mukaan Leppiojan varren hajuheinän esiintymä säilyisi rakentamisen ulkopuolella. Toinen hajuheinän esiintymä suunnittelualueen lounaiskulmassa, kuntien rajalla puuttuu luontoarvot-kuvasta. Muiden kuvien mukaan se jäisi täytön ja murskauksille varatun käsittelyalueen sekä tieyhteyden alle. Direktiivilajin esiintymän hävittämiskiellossa on olennaista riittävä suojaetäisyys ja lajin kasvuolosuhteet, ja erityisesti tien rakentamisen aikainen suojele. Alueen suunnittelussa tulee ottaa jatkossa huomioon alueelle laadittavana olevan osayleiskaavan yhteydessä tehdyt selvitykset.

Ilmanlaatu. Selostuksen mukaan täyttöalueen rakentamisen vaikutukset eivät kohdistuisi mihinkään kohteeseen ja murskausten ilmanlaatuvaikutukset eivät kohdistuisi viihtyisyyshaittana. Ylöjärven kaupungin lausunnossa kuitenkin korostetaan Leppiojan pohjoispuolen ulkoilureittiä ja kaupungin läheistä virkistys- ja metsäaluetta, mitkä tulee ottaa huomioon haittojen estämisessä.

Melu. Melun leviämistä on kuvattu arviointiselostuksessa täytön ollessa puolivälissä. Arviointiselostuksessa esitetyn aineiston perusteella ei siten voi arvioida hankkeen meluvaiikutuksia koko toiminta-ajalla. Näistä tilanteista lienee kuitenkin tehty mallinnus. Mallissa murskaus on sijoitettu lounaiskulmaan, jossa on hajuheinän esiintymä. Melumalli tulee päivittää vastaamaan mahdollisesti muuttuvaan yleissuunnitelmaa.

Hankkeen meluntorjunnassa olisi suositeltavaa tarkastella yhteistyössä kaupunkien kanssa alueella olevia muitakin meluisia toimintoja ja toisaalta alueelle ominaisia hiljaisia alueita ja ulkoilureittejä. Lisäksi on syytä olla tietoinen tekeillä olevassa Kaakkurijärvien Natura-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmasta, jossa tarkastellaan muun muassa ulkoilupaineen kohdistumista hiljaiselle järviolueelle melun lisääntyessä alueen muissa osissa ja reiteillä.

Maankäyttö ja virkistys. Hyväksytyssä maakuntakaavassa on Myllypuron alueen pohjoispuolelle, Leppiojan varteen osoitettu seudullinen ulkoilureittiyhteys, joka liittää Tampereen kaupungin läntiset osat Kaakkurijärvien ja Ylöjärven harjualueiden laajaan ulkoilualueeseen. Nokian ja Ylöjärven kaupungin metsäalueilla on nykyiselläänkin käytettyjä ulkoilureittejä, jotka tulisi ottaa arvioinnissa huomioon. Suositeltavaa olisi tarkastella sekä nykyisiä että suunniteltuja ulkoilureittiyhteyksiä laaja-alaisesti samalla kartalla hankkeen meluselvityksen kanssa. Alueelle laadittavan osayleiskaavaluonnoksen mukaan alueella sallittaisiin vain puhtaan maa-aineksen sijoittaminen, mistä tulisi olla yhteydessä yleiskaavoittajaan.

Sorila

Hanke. Sorilan hankkeesta saa kohdan Suunnitelma mukaan käsityksen, että se tarkoittaa ylijäämämaan hyödyntämistä louhoksen maisemoinnissa. Ainoastaan kohdan Liikenteen vaikutukset yhteydessä, viimeisen kappaleen lopussa mainitaan, että kohdetta tultaneen käyttämään muun muassa betoni- ja asfalttijätteen käsittelyyn. Täydennyksessä (3.11.2005) on mainittu lisäksi louheen, tiilen ja kantojen sekä muun mahdollisen kiviainesmateriaalin murskaus. Murskausten ajoittuminen esimerkiksi tiettyyn vuodenaikaan ja tai kesto ei ilmene täydennyksestä. Arviointiselostuksen Sorilaa koskevassa tekstistä ei kuitenkaan ilmene, että kiviaines- ja rakennusjätteen murskauksen ja varastoinnin ympäristövaikutuksia olisi arvioitu. Näiden murskauksen vaikutuksia ei voine suoraan rinnastaa pilaantumattoman kiviaineksen ottoon kuten tekstissä on verrattu ylijäämämaan käsittelyä ja louhoksen vaikutuksia.

Arviointiselostuksesta ei ilmene, mitä vaihtoehtoiset täyttökorkeudet ovat 10 ja 15 metriä tarkoittavat.

Hulevedet. Maanvastaanoton tarvitsemia vesiensuojelurakenteita ei ole yksilöity. Pienikin ravinnekuormituksen muutos voi muuttaa karun vesistön rehevyytensä (Vähä-Lumooja on kirkas humusjärvi), joten erityisesti ravinteiden kulkeutumisen ja samentumisen estäminen tulee olla tehokasta järven ekologisen tilan säilymisen kannalta.

Melu. Sorilasta on arviointiohjelmassa ainoastaan sanallinen meluhaitan kuvaus. Sorila otettiin arviointiin yhteysviranomaisen ohjelmalausannon jälkeen. Meluarvioinnin riittävyttä tarkasteltaessa yhteysviranomaisen voi ottaa tässä yhteydessä huomioon, että Sorilan hankkeesta ei ole vielä yleissuunnitelmaa ja toiminnot sijoittuvat ainakin aluksi louhoksen sisälle. Melumallinnus olisi näillä perusteilla tarpeen suunnittelun edetessä yleissuunnitelmavaiheeseen. Tällöin arviointiselostuksen mukaan melumallinnus on todennäköisesti perusteltua, jos louhos ei enää estä melun leviämistä ja melualue ulottuu vain 250 metrin (ristiriitainen tieto: 500 – 600 metriä) etäisyydellä sijaitsevaan lähimpään loma-asuntoon tai melua kuuluu Kintulammen retkeilyalueelle ja ulkoilureiteille. Kintulammen ja Pulesjärven alueen melutasot ovat tasolla 38 – 42 dB(A), kun mittaustulokseen sisältyy linnunlaulua, mikä osoittaa alueen luonnetta hiljaisena alueena.

Ihmisiin kohdistuvat haitat, liikenne. Sorilan kohdekuvauksesta ei selviä, kuinka paljon kiviaines- ja rakennusjättekuljetukset ja materiaalin kierrätys lisäävät kuljetusmääriä. Kaupungin lausunnossa on painotettu raskaan liikenteen lisääntymisen tarkastelua ja Pulesjärventien kapeutta kuljetusreitteinä. Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointia ja haittojen merkittävyyttä on tarpeen tarkentaa tältä osin.

Maankäyttö ja virkistys. Louhoksen täyttö on maisemaa palauttava ja virkistyskäytön mahdollistava ratkaisu. Murskaustoiminta voisi olla ristiriidassa virkistyskäytön kanssa.

Vuores

Hanke. Tampereen kaupunki laati Vuoreksen hankkeesta yleissuunnitelman kesällä 2005. Lempäälän kunta ei ole tehnyt päätöksiä kunnan alueella olevan Lehtivuoren maankaatopaikan laajentamisesta tai siitä, mitä toimintoja alueella on tarkoitus sijoittaa. Lempäälän kunta ei myöskään ole voinut osallistunut yleissuunnitelmaa valmistelleeseen työryhmään. Tampereen kaupunki on siten teettänyt yksin arviointiselostuksen ja yleissuunnitelman Lempäälän kunnan alueelle. Täyttöalueen omistaa kaksi yksityistä metsänomistajaa.

Vuoreksen maankaatopaikalle tuotaisiin Tampereen ja Lempäälän yhteistyönä kaavoitetun Vuoreksen uuden kaupunginosan rakentamisessa syntyviä pilaantumattomia maita. Kaavan rakentamisalue on nykyisin rakentamatonta metsäaluetta. Tampereella muodostuvan kiviaines- ja rakennusjätteen sijoittamiselle Lempäälän kunnan puolelle sitä vastoin ei ole esitetty perusteita arviointiselostuksessa.

Murskaustoiminnat liitettiin yleissuunnitelmaan YVA-menettelyn selostusvaiheen loppupuolella. Arviointiselostuksessa on kuvattu ainoastaan ylijäämämaan vastaanottoa, ja maanvastaanotto- ja käsittelyalue –termi esiintyy ensimmäisen kerran vasta kohdassa Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset. Erillisessä tiivistelmässä kerrotaan maanvastaanotto toiminnan jatkuvan laajenuksena, joka on esitetty oheiskuvassa merkinnällä Uusi täyttöalue. Täydennyksessä (3.11.2005) on mainittu toiminnot, mutta siinä ei ole kuvattu toimintoja. Välivarastointia ei ole mainittu Vuoreksen hankkeen yhteydessä. Vuoreksen kohdekuvauksesta ei selviä, kuinka paljon kiviaines- ja rakennusjätteen kuljetukset ja jätemateriaalin kierrätys lisäävät kuljetusmääriä.

Tiedot hankkeen kestosta ovat arvioinnin kannalta ristiriitaisia ja erillisenä jaettu arviointiselostuksen tiivistelmä harhaanjohtava. Tiivistelmän mukaan täyttö olisi viimeistely ja maisemoitu vuoteen 2017 ja selostuksen mukaan myös pääosin maisemoitu vuoteen 2017 mennessä. Kuitenkin kuvan 4.3. mukaan täyttö jatkuisi vaihtoehtoisesti vuoteen 2029 asti ja myös tekstin mukaan täyttöaluetta rakennettaisiin 10 - 20 vuotta. Täytön keskimääräinen korkeus olisi on 20 metriä, mutta taulukossa sen rinnalla mainittua toista täyttökorkeutta 35 metriä ei ole selitetty ja yleissuunnitelmakuvasta korkeudet ovat vaikeasti erotettavissa. Vuoreksen rakentaminen Lempäälän kunnan puolella jatkuu vielä vuoden 2017 jälkeen, joten maankaatopaikkatoiminta jatkuu sen jälkeenkin. Lempäälän kunta pitää täyttömäärää ja täyttökorkeutta ylimitoitettuna.

Hulevedet. Yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antaman lausunnon mukaan tuli tarkastella vaikutusten merkitystä suhteessa niihin Vuoreksen kaava-alueen hulevesiin, jotka virtaisivat vastaaviin pienvesiin sekä tarkentaa tehtyjä hulevesien hallintaselvityksiä vastaamaan yksityiskohtaisempaa hankesuunnittelua. Lisäksi tuli arvioida alueella olemassa oleva läjitystoiminta. Tältä osin yhteysviranomaisen lausuntoa ei ole noudatettu.

Arviointiselostuksesta ei ilmene hankkeen hulevesivalumien määrällistä jakautumista Vuoreksenlammin ja Höytämöjärven kesken, valuma-alueiden pinta-aloja, ja miten kuormitus (ravinne- ja kiintoaine) ja sen määrä lisääntyvät 0-vaihtoehtoon verrattuna, sekä mitkä olisivat yhteisvaikutukset nykyisen toiminnan ja Vuoreksen alueen hulevesien kanssa. Arviointiselostuksen perusteella pintavesiin kohdistuvien yhteisvaikutusten merkittävyyttä ei siten voi arvioida riittävästi.

Selostuksessa on oikeansuunteisesti esitetty suotopenkereitä molempien järvien suojeleluun. Yleissuunnitelmakuvan mukaan hankkeen etäisyys Vuoreksenlammiin näyttäisi olevan kuitenkin niin lyhyt, että riittäviä vesiensuojelurakenteita ei mahdollisesti voisi esitetyssä yleissuunnitelmassa toteuttaa. Vesistö- ja pölyvaikutus kohdistuisi koko Vuoreksenlammin 13 hehtaarin alueelle eikä vain lammen eteläpäähän kuten arviointiselostuksessa

mainitaan. Vuoreksenlammilla ei ole kuitenkaan toistaiseksi virkistyskäyttöä. Liettyminen ei ulottuisi Särkijärveen. Höytämöjärven Helininlahteen kohdistuva liettymisen estämiseksi nykyisen hiekkasuotimen mitoitus on tarpeen tarkistaa.

Hulevesien vaikutusten arvioinnissa ei mainita kiviaines- ja rakennusjätteen vaikutuksia.

Luontoarvot ja maisema. Hankkeen hulevesien käsittelyn mukaisen rakentamisen vaikutukset luontoarvoihin tuli arvioida. Kuvasta 7.35 puuttuu toinen hajuheinän esiintymä.

Täyttöalue näkyisi virkistys- ja asuinalueille ja järvien suunnassa kaukomaisemassa muun muassa Birgitan polun ulkoilureitille. Maisemavaikutuksista ei ole selostuksessa vastaavaa kuvaa kuin muista hankkeista.

Melu. Yhteysviranomaisen edellytti lausunnossaan arviointiohjelmasta, että meluhaittojen arvioinnissa käytetään mallinnusta. Vuoreksen yleissuunnitelma valmistui kesällä 2005, joten hankkeen melu tuli mallittaa kuten Ruskonperän ja Myllypuron hankkeista. Yhteysviranomaisen antoi hankkeesta vastaavalle mahdollisuuden täydentää vastaanottamansa arviointiselostusta Vuoreksen meluselvitysten osalta ennen kuulutukselle asettamista. Arviointiselostuksen liitteeksi toimitettu täydennys ei vastaa yhteysviranomaisen ohjelmalausuntoa. Erityisesti murskauksista aiheutuvalla melulla on olennainen ja merkittävä vaikutus, kun otetaan huomioon toiminnan sijoittuminen ympäristöään korkeampaan maastoon ja järvien läheisyys, mikä voimistaa melun leviämistä virkistysalueille ja -reiteille ja loma-asutukseen, Vuorekseen ja Lehtivuoreen suunnitelluille asutusalueille sekä nykyisille asutusalueille (osa Lempäälän asutuksesta puuttuu karttapohjista). Sanallinen kuvailu ei riittäne maanvastaanotto toiminnankaan melun arviointimenetelmänä. Yhteisvaikutuksia betoniaseman melun ja liikenteen melun kanssa ei ole arvioitu. Edellä mainittu kuva näkyvyydestä maisemassa olisi osin havainnollistanut melun esteetön leviämistä.

Yhteysviranomaisen lausuntoa ei ole noudatettu ja Vuoreksen murskaustoiminnan meluvaikutuksia ei ole arvioitu riittävästi.

Ilmanlaatu. Arviointiselostuksen arvioinneissa on otettu huomioon vain täyttöalueen rakentamisen pölyhaitat ja esitetty niitä koskeva yleinen oletus. Murskaustoiminnan pölyvaikutuksia ei ole arvioitu.

Maankäyttö ja virkistys. Vuoreksen alueen käyttötarkoitus (puhtaan maan läjitys) on ratkaistu Vuoreksen osayleiskaavassa (esim. suhde virkistykseen). Arviointiselostuksessa on käsitelty ja arvioitu aluetta osayleiskaavan mukaisena täyttöalueena.

Hankkeen haitallisten vaikutusten merkittävyys kasvaa muun muassa maankäytön ja ihmisiin kohdistuvien vaikutusten kannalta elinkaaren pidentyessä. Selostuksen arvioinnit perustuvat oletukseen, että kohde on maisemoitu ennen itäpuolisen asuinalueen rakentamista vuoteen 2017 mennessä. Etäisyydeksi tulevaan pientaloasutukseen todetaan noin 200 metriä. Etäisyys täsmentyy aluetta asemakaavoitettaessa. Arviointiselostuksessa ei ole arvioitu hankkeen ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia vuoteen 2029 ulottuvan vaihtoehdon osalta.

Täydennyksessä 3.11.2006 on arvioinnit murskaustoiminnoista. Arviointiselostuksen yleissuunnitelmakuvaan ei ole rajattu käsittelytoimintojen aluetta kuten Myllypuron ja Ruskonperän vastaavissa yleissuunnitelmakuvissa vaan ainoastaan lisätty teksti kuvaan. Arviointiselostuksessa, täydennys huomioon ottaen, ei ole arvioitu kiviaines- ja rakennusjätteen murskauksesta asutukseen ja virkistykseen kohdistuvia vaikutuksia riittävästi.

Hepovuori, Niihama

Hulevedet. Arviointiselostuksessa korostetaan vesiensuojelurakenteiden toimivuutta ja oikeaa mitoitus. Vesiensuojelurakenteita ei ole yksilöity. Selostuksessa on esitetty ai-noastaan ympärysoja, joka kokoaa vedet johdettavaksi Näsijärveen. Vesistövaikutukset kohdistuvat alueen järvistä Näsijärveen. Etäisyys Näsijärvestä on alle kilometrin, joten kiintoaines ei laskeudu ennen järveä ja siten samentumista esiintyy ojan suulla kuten ar-viointiselostuksessa todetaan. Joen suulla on virkistyskäyttöä, joten riittävien vesiensuo-jelurakenteiden lisääminen suunnitelmaan on tarpeen. Arviointiselostuksessa ei ilmene, että pintavesien vaikutuksissa olisi otettu huomioon hankkeen elinkaaren eri vaiheita.

Luonnonarvot ja maisema. Kaupin urheilu- ja ulkoilualue, johon Hepovuori kuuluu, on keskeisin Tampereen kaupunkialueen sisällä oleva virkistysaluekokonaisuus. Idässä alue liittyy Kangasalan kunnan puolella jatkuvaan harjualueeseen. Kaupungin keskuspuisto toimii kaupunkialueella myös ekologisena käytävänä, jonka ainoa liitoskohta itäpuolisille alueille on suunnitellun Tasanteen eritasoliittymän kohdalla. Arviointiselostuksessa ei ole käsitelty Hepovuoren ja siihen liittyvän tieyhteyden rakentamisen vaikutuksia ekologisen käytävän toimivuuteen ja alueen eläimistön (sisältäen direktiivilajin) kulkuväyliin.

Arviointiselostuksessa on esitetty laskettelurinteen ideasuunnitelman mukainen laajin nä-kyvyys maisemassa ja matalamman täytön näkyvyyttä on kuvattu sanallisesti. Hepovuorelle luokiteltu maisemansuojeluarvo on merkittävä, minkä perusteella maisemavaikutuk-sen havainnollisempi esittäminen molemmissa vaihtoehdoissa on tarpeen.

Maankäyttö ja virkistys, melu, ilmanlaatu. Kuten arviointiselostuksessa todetaan, alu-eelle on laadittu osayleiskaavaehdotus. Kaupin osayleiskaavassa Hepovuori kuuluu alu-een keskiosat kattavaan ulkoilumetsäksi tarkoitettuun vyöhykkeeseen. Osayleiskaavassa urheilulle ja virkistyspalveluille on osoitettu omat aluevarauksensa Teiskontien läheisyy-teen. Loppukäytön, mm. laskettelumäen toteutus edellyttäisi osayleiskaavan muutosta.

Hepovuoren osalta on tarpeen arvioida täyttötoiminnan meluhaitan laajuus suhteessa virkistyskäyttöön sekä vaikutukset kaupunkialueen lähes ainoisiin hiljaisiin alueisiin (kau-punkialueen hiljaisten alueiden kartoitus). Hankkeen meluvaikutuksien merkittävyyden arvioinnissa ei ole otettu riittävästi huomioon keskuspuiston hiljaisuutta, esimerkiksi siirto-lapuutahan alueen melutasoksi on mitattu 39 dB(Aeq) ilman taustamelua. Ilmanlaatua tulee arvioida virkistysalueen kannalta.

Lintukallio

Hulevedet. Lintukallion hankealueen valuma-alueetta ei ole selostuksessa määritetty, mut-ta sen osuus on suhteellisen suuri Hangaslahden valuma-alueessa. Vedet purkautuvat vain noin 200 metrin etäisyydellä olevan Hangaslahden matalaan päähän. Näsijärven säännöstely aiheuttaa lahdella rantamatalaa keväällä, mitä ei ole otettu huomioon arvi-oinnissa. Aikaisemman läjitysalueen vaikutuksia ei ole arvioitu kuten on edellytetty yh-teysviranomaisen ohjelmalausunnossa. Yhteysviranomaisen arvion mukaan hanke aihe-uttaisi ilman riittäviä vesiensuojelurakenteita samentumista Hangaslahdella.

Melu ja ilmanlaatu. Melu- ja pölyhaitta on todettu, mutta haitan merkittävyyttä, erityisesti terveyshaittaa ei ole arvioitu riittävästi. Asukkaisiin kohdistuvia haittoja on selvitettävä tarkemmin ja mahdollisessa jatkosuunnittelussa on ilmeisen perusteltua ottaa huomioon asukkaiden esitys täyttöalueen supistamisesta haittojen estämiseksi.

Maisema. Lähimmät pientalot sijaitsevat vain 40 metrin päässä suunnitellun täyttöalueen reunasta ja täytön korkeus nousee 20 metriä maanpinnasta. Asukkaille aiheutuva mai-seman muutos on arvioitu merkittäväksi mutta toteuttamisen aikainen haitta lyhytaikai-seksi. Hankkeen maisemavaikutuksista ei ole vastaavaa kuvaa kuin muissa hankkeissa.

Villilä

Villilän pohjavedenottamoon kohdistuvia riskejä on tarkasteltu varsin yleisellä tasolla eikä erilliseen selvitykseen sisältynyt uusia tutkimuksia. Tarkastelussa arvioitiin hankkeen aiheuttavan samenenemishaittaa laajimmillaan Mustalammin vedenottamolle ja Pyhäjärveen asti. Hanke ei ole toteuttamiskelpoinen, koska siitä voi aiheutua ympäristönsuojelulain pohjavedenpilaamiskiellon vastaisia vaikutuksia.

Pohjaveden suojaustasoa voisi sitä vastoin parantaa lisäämällä pohjavedenpinnan yläpuolisten maakerrosten paksuutta maisemoimalla. Maisemoinnin tulee perustua erilliseen suunnitelmaan. Maisemointi tulisi toteuttaa suhteellisen lyhytaikaisena toimenpiteenä, jolloin haitat ympäristölle jäisivät vähäisiksi. Maisemoinnin jälkeen alueella mahdollisesti tulevan toiminnan tulee tukea pohjavedensuojelua. Suositeltava maankäyttömuoto olisi virkistyskäyttö ilman erityisiä rakenteita.

Osallistuminen YVA-menettelyssä

YVA-menettelyssä on viranomaisen vastuulla oleva määrämuotoinen tiedottaminen, ja lisäksi hankkeesta vastaava ja yhteysviranomaiset voivat sopia muusta osallistumisesta. Yhteysviranomaisen suosittelemassa ohjelmalausunnossa, että hankkeesta vastaava järjestää tiedottamispainotteisen osallistumisen lisäksi muita osallistumismuotoja ja naapurikuntien viranomaisten monipuolista, muidenkin kuin teknisen tai maankäytön, osallistumista YVA-menettelyn ohjausryhmään.

YVA-menettely oli poikkeuksellisen laaja, käsittäen seitsemän hanketta, joista yksi kokonaan toisen kunnan alueella. Kolmen hankkeen vaikutusalueet ulottuvat naapurikuntiin. YVA-menettelyssä osallistumiseen ei panostettu riittävästi. Osallistumisen merkittävimpänä puutteena oli, että tilaisuudet eivät tavoittaneet Ylöjärven, Nokian tai Lempäälän asukkaita ja Kangasalta osallistui vain yksi maanomistaja. Myöskään ohjausryhmää ei täydennetty selostusvaiheessa. Mielenpitoissa annettiin palautetta tiedotuksen ja osallistumisen riittämättömyydestä.

Lempäälän kunta on lausunnossaan ilmaissut, että se ei ole voinut riittävästi osallistua YVA-menettelyyn. Lempäälässä ei järjestetty yleisötilaisuutta tai muuta tapaamista asukkaiden ja muiden tahojen kanssa. Tämä johtuu osaltaan Lempäälän kunnan alueelle kohdistuvien vaikutusten puutteellinen ja riittämätön tunnistaminen ja arviointi

Ohjelmavaiheessa yleisötilaisuuteen Tampereen keskustassa osallistui vain neljä henkilöä. Selostusvaiheen yleisönäyttely järjestettiin edelleen vain keskustassa, jossa Tampereen kaupungilla on suunnitelmien esittelyyn varattu tila. Yleisönäyttelyyn osallistui tamperelaisia ja Kangasalta maanomistaja. Arviointiselostuksessa on hyvin näissä tilaisuuksissa esille tulleet kysymykset ja hankkeesta vastaavan vastauksia.

Osallisuusryhmien järjestäminen kunkin hankkeen vaikutusalueita varten olisi ollut yksi soveltuva ratkaisu ja samoin pysyvän posterinäyttelyn sijoittaminen kunkin hankealueen läheiseen kirjastoon tai vastaavan tilaan. Luonnonsuojelupiirin ohjelmavaiheessa esittämä keskustelufoorumi internetissä olisi voinut parantaa tiedonsaantia ja mielipiteiden ilmaisua hankkeista.

Hankkeita suunniteltiin yksityisten omistamalle maalle. Hankkeesta vastaava ei ollut maanomistajiin yhteydessä. Lausunnoissa ja mielipiteissä puututtiin tähän epäkohtaan. Yksi yleissuunnitelma sijoittuisi alueella, jossa on nykyisin toimiva yritys.

Yhteysviranomaisen lähetti arviointiselostuksen naapurikuntien kirjastoihin ja Tampereella yli kymmeneen paikkaan. Yhteysviranomaisen ei saanut mielipiteitä kaikista hankkeista lainkaan. YVA-kuulutukset julkaistiin paikallislehdissä, joissa kuulutuksen näkyvyys on hyvä. Paikallislehdet tavoittanevat vain osan naapurikuntien asukkaista. Tampereen seudulla tilataan niiden sijaan yleisesti Aamulehteä, josta kuulutuksen havaitseminen lienee heikompaa. Arviointiohjelma ja arviointiselostus olivat molemmat kuulutuksella marraskuun ja tammikuun puolivälin välisenä aikana, mikä on voinut vaikuttaa heikentävästi osallistumiseen. Ajankohdan vuoksi yhteysviranomaisen lähetti tammikuussa 2006 muistutusluonteisen lehdistötiedotteen. Muutama mielipide näyttäisi kohdistuvan tiedotteesta laadittuun artikkeliin.

Hepovuoren hankkeesta esittivät mielipiteitä myös muualla kantakaupungin alueella asuvat henkilöt lähimpien kaupunginosien asukkaiden lisäksi. Tilanne kuvastaa vaikeutta tavoittaa kuulutuksin ja lehdistötiedottein vaikutusalueen asukkaita ja virkistyskäyttäjiä. Erityisesti Kauppi-Niihaman keskuspuistoa käyttävät lukuisat tamperelaiset eri puolilta kantakaupunkia, joten laajan, täsmentymättömän kohderyhmän tavoittaminen tai mahdollinen raja- ja osallistuminen on vaikeaa. Muiden hankkeiden vaikutusalueella on samoin täsmentymätön virkistysreittien käyttäjien kohderyhmä.

Seuranta

Yhteysviranomaisen ohjelmalausannon mukaan tuli esittää, mitä vaikutuksia hankkeesta vastaava veloitetaan seuraamaan ja mitkä saattavat jäädä seuraamatta kuten osa ihmisiin kohdistuvista vaikutuksista ja ekologiset vaikutukset. Arviointiselostuksessa on ehdotettu pinta- ja pohjavesiseurantaa, jota toteutettaisiin ympäristölupien ehtojen mukaisesti.

Pintavesien seurantojen tulisi sisältää analyysi hankkeiden vaikutuksista vesistöjen rehevyytasoon ja ekologiaan. Seurannan tulisi tuottaa tietoa lisäksi direktiivilajien suojelun ja ekologisiin yhteyksien säilymisen varmistamiseen.

Seurantaohjelmaan tulisi sisällyttää seuranta, joka tuottaa tietoa maankäytön kehittymisestä hankkeiden vaikutusalueella. Tietoa voisi hyödyntää esimerkiksi ympäristölupien määräaikaikaisuuden harkinnassa.

Hankkeilla on vaikutusta ilmanlaatuun lähellä asutusta ja ulkoiluun varattuja reittejä. Hankkeiden vaikutusta ilman hiukkaspitoisuuksiin olisi suositeltavaa selvittää tai tarkkailla mittauksin. Samoin melumallitusten lisäksi melua olisi mitattava ympäristössä, koska melulähteiden sijainti muuttuu hankkeiden edetessä.

Asukkaisiin ja ulkoilijoihin kohdistuvaa viihtyisyyshaittaa voisi seurata aktiivisesti palautekyselyillä tai osana kaupungin järjestämää muuta alueellista osallistumista. Yhteistyö naapurikuntien kanssa on tarpeen.

Toteuttamiskelpoisuus

Villilän hanke on arviointiselostuksen ja erillisen pohjavesiselvityksen perusteella ympäristönsuojelulain vastaisena toteuttamiskelvoton.

Erityisesti Lintukallion asutuksen välitön läheisyys vaatii lisäselvityksiä terveys- ja viihtyvyshaitoista toteuttamiskelpoisuuden arvioimiseksi.

Hankkeiden toteuttamiskelpoisuutta tulee aina arvioida edellä mainittujen päivitettyjen luontoselvitysten perusteella. Hajuheinän esiintymien päälle sijoitettu Myllypuron täyttöalue on este hankkeelle ellei täyttöaluetta supisteta.

Myllypuron Natura-alueeseen kohdistuvien haittojen estäminen hulevesien käsittelyllä on keskeinen harkittaessa toteuttamiskelpoisuutta luonnonsuojelulain mukaan. Arviointiselostuksen perusteella toteuttamiskelpoisuutta ei voida vielä varmistaa.

Lääninhallitus esittää, että muun muassa louheen murskausta tulisi rajoittaa hankalimmissa kohteissa. Yhteysviranomaisen pitää samoin louheen murskausta ja siihen liittyvää rikoitusta hankkeen toteuttamiskelpoisuutta mahdollisesti rajoittavana tekijänä. Arviointiselostuksen meluselvitykset eivät ole riittävät toteuttamiskelpoisuuden arviointiin.

Pinta- ja pohjavesiriskit ja niiden estäminen

Hankkeiden ympäristöriskejä koskevassa tekstissä kerrotaan ainoastaan ylijäämämaihin liittyvistä riskeistä ja verrataan sitä pääosin tavanomaiseen rakentamiseen. Neljään hankkeeseen liittyy kuitenkin rakennusjätteen käsittelyä. Rakennusjätteiden laatuun liittyy epävarmuutta. Tunnistetuihin riskeihin kohtaan 1. tulee siten sisällyttää rakennusjätteen haitta-aineisiin liittyvä riski, ja lisätä maamassojen yksityiskohtaisempaan tarkasteluun rinnalle tarkastelu rakennusjätteen haitta-aineista.

Hankkeiden aiheuttamien veden pilaantumisen riskien vähentämisen toimissa viitataan kirjallisuustietoihin, joiden mukaan tasaiselle lakialueella muodostuu vettä kerääviä painanteita, joista pintavedet vähitellen imeytyvät tai haihtuvat. Kirjallisuustiedon perusteella on arvioitu pintaveden määrää. Toisaalta hankekuvauksen mukaan täytön pinta pidetään keskeltä reunoille päin kaltevana, jotta täyttöön imeytyvän sadeveden määrä jää pieneksi ja painanteita poistetaan täytön viimeistelyssä. Toiminnan kuvaus ja arvioidut pintavesivaikutukset ovat tältä osin vaikeaselkoiset.

Myllypuron riskikartoituksen (2004) aineistossa ei ole mukana Myllypuron hanke-alueita. Selostuksessa kuvataan suurimpia kemikaaliriskejä, jotka aiheutuvat muista toiminnoista valuma-alueella. Tekstissä hankkeeseen liittyvää mahdollista kemikaaliriskeä ei pohdita tai ei ole yksiselitteisesti poissuljettu. Yhteysviranomaisen ohjelmalausannon mukaan tuli arvioida haitta-aineita sisältävästä maasta toteutunutta riskiä Vihnusjärveen. Selostuksessa kuvataan yleisellä tasolla haitta-aineiden laimenemista purkuvesissä, mutta vaikutusta Vihnusjärven vedenottoon ei arvioida riittävästi.

Myllypuron hankkeen kiintoainekuormituksen aiheuttamaa riskiä Myllypuron Natura-alueelle pidetään arvioinnin mukaan erittäin epätodennäköisenä. Vesiensuojelurakenteiden toimivuutta kiintoainekuorman vähentämiseksi korostetaan muutoinkin Vihnusjärven vedenoton turvaamiseksi. Myllypuron pintavesivaikutusten estämisessä viitataan kohtiin 4.5 ja 4.6, joita ei ole raportissa.

Muilla kuin Villilän hankealueella pohjaveteen ei kohdistuisi merkittäviä riskejä arviointiselostuksessa esitettyjen tietojen perusteella. Selostuksessa ehdotetut toimenpiteet ja seuranta haitallisten vaikutusten estämiseksi ovat tarpeen ja toteuttamiskelpoisuuden edellytys.

Hankkeiden edellyttämät luvat ja päätökset

Arviointiselostuksessa on arvioitu maanvastaanottoalueita, joille tuotaisiin sekä pilaantumattomia maa- ja kivi-aineksia sekä puhtaita maita. Maankaatopaikkojen ympäristöluvis- sa näitä molempia tarkastellaan ns. puhtaina maina.

Rakennusjätteen ja alueelle tuodun kiviaineksen murskaus ja haketus ovat jätteenkäsittelyä, joka vaatii aina ympäristöluvan. Näitä toimintoja ei voi sijoittaa maankaatopaikalle ilmoitusmenettelyllä vaan ne käsitellään aina osana maankaatopaikkojen ympäristölupia.

Murskaus- ja haketuslaitteistojen ympäristöluvut on siten tarkoituksenmukaista käsitellä osana maankaatopaikkojen ympäristölupia, koska muutoin ne vaatisivat ympäristöluvan muutoksen. Ympäristökeskus on lupaviranomainen sekä maankaatopaikalle että sen yhteyteen sijoittuville toiminnoille.

Ympäristönsuojelulain ilmoitusmenettelyä voi soveltaa louhintapaikalla esimerkiksi yksittäisessä rakennuskohteessa siellä syntyvän ja murskattavan pilaantumattoman kiviaineksen lyhytaikaiseen murskaukseen siirrettävällä kalustolla. Ilmoitusmenettelyä ei sitä vastoin voi soveltaa jätteen murskaukseen eikä edes kiviaineksen murskaukseen muulla kuin syntypaikallaan, jolloin sekin luokitellaan nykyisen lakikäytännön mukaan jätteeksi.

Ympäristöluvut annetaan pääsääntöisesti toistaiseksi voimassa olevina ja määrätään tarkistettavaksi määrävuosien kuluttua. Tällöin lupaviranomainen voi tarkastella tilanteen ja olosuhteiden muutoksia. Lupa voidaan perustellusti antaa määräaikaisena, jos toiminta on ristiriidassa alueen kaavan toteuttamisen kanssa tai hanke on kertaluonteinen. Lisäksi ympäristönsuojelulain mukaan (58 §) ympäristölupaviranomainen tai haitankärsijä voi vaatia ympäristölupaa muutettavaksi, jos olosuhteet muuttuvat oleellisesti.

Vuorekseen suunnitellun hankkeen toimintaa ei voisi jatkaa Lehtivuoren maankaatopaikan nykyisellä Lempäälän kunnan myöntämällä ympäristöluvalla. Kiviaineksen murskaukseen nimenomaisesti annetulla ympäristöluvalla ei voisi murskata rakennusjätettä nykyisellä maankaatopaikalla. Uusi lupa on haettava ympäristökeskukselta, koska todennäköisesti tuotavan maan määrä ylittää 5000 tonnia vuodessa heti Vuoreksen kaava-alueen rakentamisen alkaessa.

Arviointiselostuksen maanvastaanoton aikataulun mukaan hankkeet alkaisivat jo vuonna 2006. Ympäristöluvan käsittely vie noin 8 kuukautta.

Arviointiselostuksessa on viitattu poikkeuksiin ympäristöluvan tarpeesta. Maankaatopaikkaa ei tulkita kuitenkaan ympäristönsuojeluasetuksen mukaan maa- ja kiviaineksen hyödyntämiseksi tai käsittelyksi muulla rakennuspaikalla, vaikka maankaatopaikka olisi tulevaisuudessa kaavan osoittamalla virkistysalueella esimerkiksi ulkoiluun käytettävä mäki. Arviointiselostuksessa arvioituja maankaatopaikkoja ei voi siten toteuttaa pelkällä toimenpide- tai maisemaluvalla.

Rakennuslupien tarve on todettu riittävällä tarkkuudella.

Yhteenveto ja ohjeet jatkosuunnitteluun

YVA-menettely, erityisesti lausunnot ja mielipiteet toivat monipuolista tietoa hankkeiden merkittävistä vaikutuksista jatkosuunnitteluun. Tältä osin YVA-menettely toimi hyvin. Arviointiselostuksen käyttökelpoisuutta sellaisenaan heikentää epävarmuus hankealueille sijoitettavista murskaustoiminnoista sekä toteuttamisen laajuudesta ja kestosta. Arviointin aikana luovuttiin Kuokkamaan maankaatopaikasta ja Myllypuron eteläisestä maankaatopaikkavaihtoehdosta. Arviointien tuloksia ei ole hyödynnetty tehokkaasti, haittoja estävästi YVA-menettelyn aikana laadituissa yleissuunnitelmissa.

Yhteysviranomaisen ohjelmalausunnolla täydennettiin arviointiohjelmaa. Yhteysviranomaisen lausuntoa ei ole noudatettu kaikilta osin, ja arvioinnit ovat puutteellisia. Yhteysviranomaisen toteaa puutteita arviointimenetelmissä, arviointikriteereissä, haittojen kohdentumisen tunnistamisessa, yhteisvaikutuksissa ja näistä puutteista johtuen merkittävyyden arvioinnissa. Haittojen estämiseksi esitetyt toimenpiteet eivät perustu riittäviin selvityksiin tai niiden yksityiskohtaiset perusteet eivät ilmene arviointiselostuksesta. Puutteet heikentävät arviointiselostuksessa esitettyjen tulosten luotettavuutta.

YVA-menettely päättyy yhteysviranomaisen lausuntoon arviointiselostuksesta, ja YVA-lain mukaan selostusta ei voi täydentää. Yhteysviranomainen voi todeta arvioinnin riittämättömäksi eli tältä osin tulkitaan, että YVA-lain mukaista arviointia ei ole tehty. Pääosin yhteysviranomainen kuitenkin esittää puutteiden korjaamista osana hankkeiden jatko-suunnittelua. Yhteysviranomainen edellyttää, että hankkeesta vastaava liittää lisäarvioinnit lupahakemuksiin, jotta nämä lisäselvitykset voidaan liittää nähtäville asetettaviin asiakirjoihin.

Hankkeesta vastaavan tulee arvioida ja ottaa jatkosuunnitelmissa huomioon seuraavat täydennykset:

Pinta- ja pohjavesien suojelu edellyttää aina ympärysojan lisäksi muita vesiensuojelurakenteita. Hulevesien hallinnasta tulee esittää hankkeiden suunnitelmissa yksityiskohtaisemmat tiedot, joista ilmenevät mitoituksen numeeriset tiedot oletuksineen. Erityisesti vesiensuojelurakenteiden mitoituksessa tulee ottaa huomioon uusimmat tiedot ja viranomaisohjeet sääolosuhteiden äärevöitymisestä.

Myllypuron ja Vuoreksen hankkeista tulee esittää yksityiskohtaiset tiedot hulevesien hallinnasta.

Myllypuron hanke edellyttää Luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista Natura-arvioinnin tarveharkintaa. Toteuttamiskelpoiselta suunnitelmalta edellytetään, ettei se heikennä merkittävästi yksin tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa Myllypuron Natura-arvoja.

Villilän maankaatopaikka ei ole arvioinnin perusteella toteuttamiskelpoinen, koska siitä aiheutuisi ympäristönsuojelulain pohjavedenpilaamiskiellon vastaisia vaikutuksia. Villilän pohjaveden suojelutason nosto erillisen maisemointisuunnitelman mukaisesti toteutettuna olisi sen sijaan tarpeellinen toimenpide.

Direktiivilajien esiintyminen vaikutusalueilla voi muuttua, joten lupahakemuksen ajankohdasta selvitykset tulee päivittää. Luontovaikutusten arvioinnin suppeaa rajausta lajien kannalta hankkeiden ympäristössä on laajennettava mukaan lukien hankealueille rakennettavat kulkuyhteydet, ja arvioitava hankkeiden vaikutukset ekologisiin yhteyksiin. Haitallisten vaikutusten estäminen edellyttää suunnitelmiin riittäviä suoja-alueita hankkeiden ja arvokkaiden luontokohteiden välille.

Murskaustoimintojen sijoittelussa ja elinkaareissa tulee ottaa huomioon melun ekvivalentitasojen lisäksi muut melun haitallisuutta kuvaavat ominaisuudet ja suunnittelualueen ympäristön maankäytön luonne. Erityisesti louheen rikotuksen ja murskauksen sijoittamista on tarkasteltava tästä lähtökohdasta. Kaikissa hankkeissa tulisi vaikutusalueen maankäytön perusteella laatia melumallit, jotka kuvaavat hankkeiden elinkaarta.

Hankkeiden elinkaaret ja maankäyttö tulisi mahdollisuuksien mukaan sovittaa yhteen ympäristöhaittojen estämiseksi jo ennen lupahakemuksia. Uudet asuntoalueet ja niiden rakentamisen ajoitus tulee ottaa huomioon alueen jatkosuunnittelussa erityisesti pysyvien, melua aiheuttavien toimintojen sijoituksen kannalta. Hankkeiden suunnittelun ja haittojen estämisen lähtökohdaksi tulee olla, että alueen nykyinen hyvä ilmanlaatu erityisesti virkistykseen ja asumiseen osoitetuilla alueilla säilyy.

Hankkeilla on laaja-alaisia vaikutuksia virkistysalueverkostoon ja ekologisiin käytäviin, mikä tulee ottaa huomioon jatkosuunnittelussa.

Laaditut maankaatopaikkojen yleissuunnitelmat tulee tarkistaa yhteensopiviksi kaavoituksen osoittaman virkistyskäytön kanssa kuten maaston muotoilu, soveltuvuus eri käyttötarkoituksiin ja maisemaan.

YVA-menettelyn osallistumismahdollisuudet olivat niukat ja niistä tiedottaminen tavoitti heikosti vaikutusalueen asukkaita, mikä tulisi ottaa huomioon hankkeiden jatkosuunnittelun ja lupamenettelyjen osallistumismenettelyissä.

Lempäälän kunnanhallituksen lausunto Vuoreksen hankkeesta on otettava huomioon. Hankkeen mahdollisesta jatkosuunnittelusta ja arvioinneista on oltava yhteistyössä Lempäälän kunnan kanssa ja samalla huolehdittava erityisesti vaikutusalueen lempääläläisten ja tamperelaisten yhtäläisistä mahdollisuuksista osallistua.

Jatkosuunnittelussa on suositeltavaa etsiä seudullisia ratkaisuja maankaatopaikoille ja murskaustoiminnoille alueilta, joissa hankkeiden ympäristövaikutukset eivät ole ristiriidassa maankäytön ja virkistyskäytön eikä luontoarvojen ja maiseman kanssa.

Epävarmuus

Epävarmuutta liittyy toisaalta hankkeiden toteutumiseen ja toisaalta niitä ympäröivien maankäytön suunnitelmien toteutumiseen. Arviointiin liittyvä ajallinen epävarmuus on keskeisin jatkosuunnittelun kannalta. Arviointiselostuksessa hankkeille on alustava aikataulu ja kaksi täyttönopeutta, jotka kuvastavat epävarmuutta maankäytön kehityksessä ja rakentamisen viikkauudessa. Aikataulun ulottuminen vuosikymmenien päähän voi aiheuttaa epävarmuutta hankkeiden tarpeeseen, koska pitkän ajan kuluessa todennäköisyys muihin maantieteellisiin ja hyötykäyttöisiin vaihtoehtoihin kasvaa. Hankealueiden sijoittuminen Tampereen seudun kasvualueelle ja naapurikuntien rajoille aiheuttaa epävarmuutta maankäytön ja hankkeiden elinkaarien ja eri toimintojen ajalliseen yhteensovittamiseen ja toteuttamiskelpoisuuden arviointiin.

Arviointiselostuksen riittävyys

Arviointiselostus tuli laatia YVA-ohjelman ja sitä täydentävän yhteisviranomaisen lausunnon mukaan, ja siinä tuli siten esittää näiden mukaisesti, tarpeellisessa määrin YVA-asetuksen 12 §:ssä luetellut tiedot.

Vuoreksen hankkeen yleissuunnitelmaan lisättyjen murskaustoimintojen ympäristövaikutukset olisivat keskeisiä ja merkittäviä, erityisesti meluhaitat. Arvioinnissa ei ole noudatettu yhteisviranomaisen ohjelmalausunnosta ilmeneviä arviointimenetelmiä eikä vaikutusalueen luonnetta ja laajuutta ei ole tunnistettu oikein. Lisäksi yhteisviranomaisen antoi arviointimenettelyn aikana hankkeesta vastaavalle mahdollisuuden täydentää arviointiselostusta tältä osin. Yhteisviranomaisen toteaa, että **Vuoreksen hankkeen murskaustoimintoja (maa- ja kiviaineksen jatkojalostus) ei ole arvioitu YVA-asetuksen 12 §:n mukaan riittävästi.**

Villilän maankaatopaikan arviointi on riittävä osoittamaan, että hanke ei olisi ympäristönsuojelulain mukaan toteuttamiskelpoinen.

Sorilaan suunnitellun murskaustoiminnan arviointi on puutteellinen. Arvioinnin riittävydessä voidaan kuitenkin ottaa huomioon, että hankkeen suunnittelu ei ole edennyt vielä tarkempaan yleissuunnitteluun. Hankkeesta aiheutuvia ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia (melu, liikenne) ja vaikutuksia muuhun alueen maankäyttöön on tarpeen arvioida tarkemmin lähempänä alustavaa toteuttamisajankohtaa. Hankkeen toteuttamiskelpoisuus ja haittojen estäminen on tarkoituksenmukaista ratkaista tarkemmilla tiedoilla.

Myllypuron, Ruskonperän, Lintukallion, Hepovuoren, Sorilan hankkeiden sekä Vuoreksen maankaatopaikan arviointi on YVA-lain 12 §:n mukainen. Arviointeja on kuitenkin tarpeen täydentää yhteysviranomaisen lausunnon mukaisesti.

Arviointiselostuksessa 0-vaihtoehtoa ei ole arvioitu. Jos jonkin maankaatopaikka ja/tai murskaustoiminto toteutuu 0-vaihtoehtona, tulee muiden hankkeiden arviointeja päivittää vastaamaan niiden muutoksia.

Olenaiset muutokset hankkeen ympäristön tilassa ja/tai arvioitujen hankkeiden suunnitelmassa voi edellyttää uutta arviointimenettelyä erityisesti niiden hankkeiden osalta, jotka eivät ole ajankohtaisina lähivuosina. Tältä osin riittävyys tulee tarkistaa yhteysviranomaiselta.

Arviointiselostuksen karttakuviiin merkittyjä Nokian ja Kangasalan puolelle ulottuvia maankaatopaikkojen alueita ei ole arvioitu YVA-lain 12 §:n mukaisesti tässä YVA-menettelyssä.

Johtaja

Ulla Koivusaari

Ylitarkastaja

Leena Ivalo

Suoritemaksu 9630 €

Maksun peruste ja oikaisuvaatimus

Maksu määräytyy valtion maksuperustelain (150/1992) 8 §:n ja ympäristöministeriön asetuksessa (1237/2003) alueellisen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista olevan maksutaulukon mukaisesti: Tampere perusmaksulla 5750 €, neljä naapurikuntaa 4 lisämaksua 970 €, yhteensä 9630 €. Maksuvelvollinen, joka katsoo, että julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.

Yhteysviranomaisen lausunnon tiedottaminen

Yhteysviranomaisen lähettää lausuntonsa tiedoksi lausunnonantajille ja mielipiteiden esittäjille. Kopiot arviointiselostuksesta saaduista lausunnoista ja mielipiteistä lähetetään liitteenä vain hankkeesta vastaavalle. Alkuperäiset lausunnot ja mielipiteet säilytetään Pirkanmaan ympäristökeskuksen arkistossa.

Yhteysviranomaisen lausunto on nähtävissä internetosoitteessa:

<http://www.ymparisto.fi/yva> (alueelliset ympäristökeskusten YVA-sivut – Pirkanmaa – vireillä olevat YVA-hankkeet).

Lausunto on yleisön nähtävillä vähintään kuukauden ajan: **Tampere:** Palvelupiste Frenckell, Frenckellin aukio 2 B, **kirjastot:** Metso, Pirkankatu 2, Hervanta, Insinöörinkatu 38, Lehtilukusali, Puutarhakatu 1, Kaukajärvi, Käätykatu 6, Lamminpää, Ylöjärventie 55, Messukylä, Hintsankatu 1, Sampola, Sammonkatu 2 sekä kirjastoautot; Niihaman ulkoi-lumaja, Pikku Niihamantie 80; Aitolahden TB-huoltamo, Nurmi; Pirkanmaan ympäristö-keskus, Rautatienkatu 21B. **Kangasala:** Ympäristöpalvelukeskus, Urheilutie 13 ja pääkir-jasto, Keskusaukio 2 D. **Lempäälä:** Kunnan palvelupiste, Tampereentie 8, pääkirjasto, Lempäälän Alekski 1 ja Sääksjärven kirjasto, Pitkäahteentie 1. **Nokia:** kaupunginkanslia, Harjukatu 23 ja pääkirjasto Härkitie 6. **Ylöjärvi:** ympäristötoimisto, Kuruntie 14 ja kirjasto, Kärpantie 2.

TIEDOKSI

Ympäristöministeriö

Suomen ympäristökeskus (lausunto ja 2 arviointiohjelmaa)

Lausunnonantajat

Mielipiteen esittäjät

Alueelliset ympäristökeskukset